

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä muutettavaksi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annettua lakia ja sakon täytäntöönpanosta annettua lakia.

Markkinavalvontaa koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen täytäntöönpano edellyttää, että kansallisessa lainsäädännössä säädetään muun muassa talouden toimijoihin kohdistettavista seuraamuksista. Ehdotettu laki jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta sisältäisi asetuksen täytäntöönpanon edellyttämät säännökset seuraamuksista. Ehdotulla lailla pantaisiin täytäntöön myös jalkineiden merkintöjä koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi sekä täydennettäisiin tekstiilituotteiden merkintöjä koskevaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta.

Lisäksi ehdotettu laki jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta ehdotetaan lisättäväksi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain soveltamisalaan. Sakon täytäntöönpanosta annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi seuraamusmaksun täytäntöönpanosta johtuva tekninen muutos.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2022.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Asian tausta	3
1.2 Asian valmistelu.....	4
2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö.....	5
3 Nykytila ja sen arviointi.....	6
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	8
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	8
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	11
4.2.1 Vaikutukset valtiontalouteen ja viranomaisten toimintaan	11
4.2.2 Vaikutukset kuluttajiin ja elinkeinonharjoittajiin.....	12
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	13
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	13
5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot.....	14
6 Lausuntopalaute.....	15
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	17
7.1 Laki jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta.....	17
7.2 Laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta.....	27
7.3 Laki sakon täytäntöönpanosta	27
8 Voimaantulo	27
9 Suhde muihin esityksiin.....	28
10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	28
LAKIEHDOTUKSET	32
1. Laki jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta.....	32
2. Laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttamisesta.....	37
3. Laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	37
LIITE	40
RINNAKKAISTEKSTIT	40
2. Laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttamisesta.....	40
3. Laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	41

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Asian tausta

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta, joka on tarpeen uuden markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) n:o 765/2008 ja (EU) n:o 305/2011 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 2019/1020, jäljempänä *markkinavalvonta-asetus*, täytäntöönpanemiseksi).

Markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalaan kuuluvat kuluttajalle myytäväksi tarkoitettujen jalkineiden pääasiallisissa ainesosissa käytettäviä materiaaleja koskevia merkintöjä koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä annettu Euroopan parlamentin ja Euroopan unionin neuvoston direktiivi (94/11/EY), jäljempänä *jalkinemarkintä-direktiivi*, sekä tekstiilikuitujen nimityksistä ja niitä vastaavista tekstiilituotteiden kuitukoostumuksen selosteista ja merkinnöistä sekä neuvoston direktiivin 73/44/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 96/73/EY ja 2008/121/EY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) n:o 1007/2011, jäljempänä *tekstiilimerkintäasetus*.

Jalkinemarkintädirektiivi on pantu kansallisesti täytäntöön asetuksella kuluttajalle myytäväksi tarkoitettujen jalkineiden pääasiallisissa ainesosissa käytettäviä materiaaleja koskevista merkinnöistä (1147/1995). Jalkinemarkintädirektiivin täytäntöönpanosäännös esitetään siirrettäväksi lakiin. Asetus kumottaisiin.

Tekstiilituotteiden markkinavalvontaa suorittavasta viranomaisesta on säädetty valtioneuvoston asetuksessa tekstiilikuitujen nimityksistä ja niitä vastaavia tekstiilituotteiden kuitukoostumuksen selosteita ja merkintöjä koskevasta markkinavalvonnasta (298/2012), joka kumottaisiin.

Jalkinemarkintädirektiivin ja tekstiilimerkintäasetuksen tarkoittamana markkinavalvontaviranomaisena toimii Turvallisuus- ja kemikaalivirasto 16.7.2021 alkaen (laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttamisesta 993/2020).

Markkinavalvonta-asetus on soveltamisalaltaan laaja ja horisontaalinen eri tuoteryhmien markkinavalvontaa koskeva säädös. Asetuksessa säädetään muun muassa yleisistä yhdenmukaisista puitteista markkinavalvonnalle ja ulkorajavalvonnalle jäsenvaltiossa sekä vähimmäisvaatimuksista markkinavalvontaviranomaisen toimivaltuuksille. Lisäksi markkinavalvonta-asetus edellyttää, että jäsenvaltiot säätävät asetuksen soveltamisalaan kuuluvien säädösten osalta niiden rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista.

Markkinavalvonta-asetuksen soveltamisen tueksi ja kansallisen markkinavalvontasäätelyn yhdenmukaistamiseksi tarvitaan täydentävää kansallista sääntelyä. Tämä tapahtuu sekä eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain säännösten, jäljempänä *markkinavalvontalaki*, täydentämisellä että tuotesektorikohtaisella sääntelyllä. Horisontaalisen markkinavalvontalain soveltamisalaa laajennetaan koskemaan uusia lakeja ja tuotesektoreita. Markkinavalvonta-asetuksen sisältämiin tuoteryhmiin kuuluvat jalkineissa käytettävät materiaalit sekä tekstiilikuidut ja niitä vastaavat tekstiilituotteiden kuitukoostumukset, joista tässä esityksessä säädetään.

Markkinavalvonta-asetus on jäsenvaltioissa suoraan sovellettavaa sääntelyä. Asetuksen soveltaminen alkoi pääosin 16.7.2021, mutta joiltain osin soveltaminen on alkanut jo 1.1.2021. Seuraamussäännökset on ilmoitettava komissiolle viimeistään 16.10.2021.

Nyt ehdotetulla sääntelyllä pannaan täytäntöön markkinavalvonta-asetus tarpeellisin osin ja siltä osin kuin se koskee asetuksen soveltamisalan piiriin kuuluvia jalkinemarkintädirektiiviä ja tekstiilimerkintäasetusta. Sääntelyllä pannaan täytäntöön myös jalkinemarkintädirektiivi sekä kumotaan sitä koskeva täytäntöönpanoasetus.

Sääntelyn on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2022.

1.2 Asian valmistelu

EU-säädöksen valmistelu

Euroopan komissio antoi 19.12.2017 ehdotukset vastavuoroisen tunnustamisen asetukseksi (KOM (2017) 796 lopullinen) ja markkinavalvonta-asetukseksi (KOM (2017) 795 lopullinen). Nämä asetusehdotukset olivat osa niin kutsuttua tavarapakettia. Paketti sisälsi myös komission tiedonannon Tavaramarkkinoiden säädöspaketti: lujitetaan luottamusta sisämarkkinoihin (KOM (2017) 787 lopullinen) sekä kaksi komission kertomusta. Aloitteet olivat osa komission sisämarkkinastrategian (KOM (2015) 550 lopullinen) toimeenpanoa.

Ehdotukseen markkinavalvonta-asetukseksi liittyi komission vaikutusten arviointi (SWD (2017) 466 final) sekä tiivistelmä vaikutusten arvioinnista (SWD (2017) 467 final). Ehdotuksella arvioitiin olevan useita positiivisia vaikutuksia. Ehdotuksella arvioitiin kehitettävän ja tehostettavan EU:n markkinavalvontasääntelyä edistään näin tuotteiden vaatimustenmukaisuutta sisämarkkinoilla, sisämarkkinoiden häiriötöntä toimintaa ja luottamusta sisämarkkinoiden toimivuuteen.

Komission markkinavalvonta-asetusta koskevan ehdotuksen käsittely neuvoston työryhmässä aloitettiin tammikuussa 2018. Asetusehdotusta käsiteltiin neuvoston teknisen harmonisaation työryhmässä. Euroopan unionin neuvosto ja parlamentti hyväksyivät markkinavalvonta-asetuksen kesäkuussa 2019.

Komission ehdotuksia koskeva U-kirjelmäluonnos valmisteltiin työ- ja elinkeinoministeriössä ja sitä käsiteltiin EU-asioiden komitean alaisen EU8-jaoston (sisämarkkinajaosto) kokouksessa 14.2.2018. Ennen kokousta kirjelmäluonnos oli kommentoitavana useilla tuotesääntelyn ja markkinavalvonnan kannalta keskeisillä sidosryhmillä. Markkinavalvonta-asetusehdotuksesta annettiin eduskunnalle valtioneuvoston kirjelmä (U 12/2018 vp) maaliskuussa 2018. Talousvaliokunnan lausunto (TaVL 12/2018 vp) suurelle valiokunnalle valmistui 3.4.2018. Talousvaliokunnan lausunnon mukainen eduskunnan kanta hyväksyttiin suuressa valiokunnassa 6.4.2018.

Suomi pääosin kannatti asetusehdotusta ja piti sen tavoitteita hyvin perusteltuina. Suomi piti kannatettavana asetusehdotuksen pyrkimyksiä edistää eri tavoin sitä, että markkinoille saatettavat tuotteet ovat vaatimustenmukaisia. Suomi piti hyvänä asetusehdotuksen lähestymistapaa, jonka arvioitiin mahdollistavan sen, että kansallisten valvontaviranomaisten olisi mahdollista toimia resurssiensa puitteissa tarkoituksenmukaiseksi katsomallaan tavalla. Suomi piti tärkeänä sitä, etteivät asetuksessa tarkoitetut menettelyt tosiasiaassa muodosta tarpeetonta hallinnollista tai muuta taakkaa viranomaisille, valvonnan kohteille tai muille toiminnanharjoittajille. Asetusehdotukseen sisältyvien toimivaltuuksien osalta Suomi piti tärkeänä, että toimivaltuuksien käyttö ei olisi ongelmallista perustuslain säännösten kanssa esimerkiksi kotirauhan piiriin ulottettavien tarkastusten osalta. Myös toimivaltuuksien oikeasuhtaisuus, tarkoituksenmukaisuus ja käytännön toteutettavuus nähtiin tärkeinä varmistaa.

Hallituksen esityksen valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä työ- ja elinkeinoministeriössä.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa <https://tem.fi/hanke?tunnus=TEM104:00/2020>

Esitys julkaistu oikeusministeriön lausuntopalvelussa osoitteessa lausuntopalvelu.fi. Lausuntoaika on ollut 2.7.–27.8.2021. Lausunnon ovat antaneet Päivittäistavarakauppa ry, oikeusministeriö, Kuluttajaliitto-Konsumentförbundet ry, Muoti- ja urheilukauppa ry, Suomen Tekstiili ja Muoti ry, Tulli, Turvallisuus- ja Kemikaalivirasto Tukes, valtiovarainministeriö, oikeuskanslerinvirasto, Kilpailu- ja kuluttajavirasto sekä Oikeusrekisterikeskus.

2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

Markkinavalvonta-asetus

Markkinavalvonta-asetus on horisontaalinen eri tuoteryhmien markkinavalvontaa koskeva säädös. Asetuksessa säädetään myös ulkorajavalvonnasta sekä asetetaan joitain velvoitteita talouden toimijoille. Markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalaan kuuluu 70 eri EU:n tuotesäädöstä. Asetus korvaa sen soveltamisen alkaessa tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvää akkreditointia ja markkinavalvontaa koskevista vaatimuksista ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 339/93 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 765/2008, jäljempänä NLF-asetus, markkinavalvontaa ja ulkorajavalvontaa koskevan sääntelyn. Markkinavalvonta-asetuksella kumotaan muun muassa NLF-asetuksen 15–29 artiklat ja vastaavat kohdat soveltamisalaa koskevasta artiklasta.

Markkinavalvonta-asetuksen tavoitteena on parantaa sisämarkkinoiden toimintaa tehostamalla asetuksen soveltamisalaan kuuluvan unionin yhdenmukaistamislainsäädännön markkinavalvontaa. Tällä pyritään varmistamaan, että unionin markkinoilla asetetaan saataville ainoastaan vaatimustenmukaisia tuotteita ja varmistetaan siten muun muassa terveyden ja turvallisuuden suojelun, kuluttajansuojan ja ympäristönsuojelun korkea taso. Asetuksessa säädetään tämän tavoitteen saavuttamiseksi muun muassa tietyistä talouden toimijoiden velvollisuuksista, markkinavalvontaviranomaisten vähimmäistoimivaltuuksista, rajatylittävästä yhteistyöstä valvontaviranomaisten kesken sekä yhteistyöstä tulliviranomaisten kanssa.

Markkinavalvonta-asetuksessa jätetään kansallista liikkumavaraa jäsenvaltioille sen suhteen, miten seuraamussääntely ja kustannusten periminen vaatimustenvastaisuustilanteissa toteutetaan. Markkinavalvontaviranomaisten toimivaltuuksien ollessa vähimmäistoimivaltuuksia, niistä voidaan säätää kansallisesti laajemminkin. Toimivallan käytössä on noudettava kansallista oikeutta ja turvattava erityisesti menettelyllisten oikeuksien sekä perusoikeuksien toteutuminen. Lisäksi varsinainen markkinavalvontatoiminnan järjestäminen eli viranomaisten nimeäminen ja työn organisointi toteutetaan kunkin jäsenvaltion parhaaksi katsomalla tavalla.

Seuraamuksia koskeva sääntely markkinavalvonta-asetuksessa edellyttää jäsenmaita asettamaan tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia seuraamuksia markkinavalvonta-asetuksen velvoitteiden sekä asetuksen liitteessä II luetellun sektorisääntelyn velvoitteiden rikkomisesta. Jäsenmaille asetettu velvoite edellyttää seuraamuksia koskevan sääntelyn sisällyttämistä kansalliseen lainsäädäntöön markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan soveltamisalaan kuuluvien sektorien osalta kyseisen artiklan rikkomisesta sekä niiden liitteessä II lueteltujen sektorisäädösten velvoitteiden osalta, joista ei vielä ole säädetty seuraamuksia.

Markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklaa ei sovelleta jalkinemerkitädirektiivin ja tekstiilimerkintäasetuksen tarkoittamiin tuotteisiin.

3 Nykytila ja sen arviointi

Nykytila

Jalkinemarkintädirektiivi

Jalkineiden materiaaleissa käytettävistä merkinnöistä säädetään 23.3.1994 annetulla jalkine-merkintädirektiivillä. Direktiivin tarkoituksena on edistää sisämarkkinoiden kehitystä ja toimivuutta. Ilmoittamalla tarkasti jalkineissa käytettyjen pääasiallisten materiaalien laatu voidaan vähentää petoksen vaaraa jalkinealalla, mikä on sekä kuluttajien että teollisuuden edun mukaista. Direktiivissä on vahvistettu välttämättömät vaatimukset niiden tuotteiden vapaan liikkuvuuden osalta, joihin direktiiviä sovelletaan.

Direktiiviä sovelletaan kuluttajille myytäväksi tarkoitettujen jalkineiden pääasiallisissa ainesosissa käytettyjen materiaalien merkintöihin. Direktiivin artikla 2 ja liite I määrittelevät jalkineen osat, joista merkinnät on annettava. Merkinnät voidaan antaa joko kuvan tai tekstin avulla. Materiaaleista käytettävät merkinnät määritellään liitteessä I. Artiklassa 4 tarkennetaan vaatimuksia merkintöjen ilmoittamisesta jalkineissa. Direktiivin sääntely on täysharmonisoivaa. Direktiivin liitteessä II luetellaan esimerkkejä direktiivissä tarkoitetuista tuotteista.

Direktiivissä säännellään markkinavalvonnasta ainoastaan, että jäsenvaltio toteuttaa lainsäädännössään asianmukaiset toimet sitä varten, ettei markkinoille saatetaan merkintöjä koskevia vaatimuksia vastaamattomia jalkineita. Tätä tarkemmilta osin kyse on kansallisesta sääntelystä. Jalkineiden materiaalien merkintöjen voimassa oleva kansallinen sääntely perustuu asetukseen kuluttajille myytäväksi tarkoitettujen jalkineiden pääasiallisissa ainesosissa käytettäviä materiaaleja koskevista merkinnöistä, jolla direktiivi on pantu kansallisesti täytäntöön. Asetuksessa ei säännellä markkinavalvonnasta, vaan asetus on annettu kuluttajasuojalain (38/1978) 2 luvun 15 pykälän 1 kohdan nojalla. Kuluttajasuojalain 2 luvun 20 pykälän mukaan markkinointia ja menettelyjä asiakassuhteessa kuluttajasuojan kannalta valvoo kuluttaja-asiamies, joka on toimivaltainen myös jalkineissa käytettävien merkintöjen osalta. Asetus kumotaan uuden lainsäädännön voimaantulon yhteydessä.

Jalkinemarkintädirektiivi kuuluu markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalaan. Markkinavalvonta-asetus edellyttää, että jalkinemarkintädirektiivin säännösten rikkomisen seuraamuksista säädetään kansallisesti. Jalkinemarkintädirektiivin tarkoittamana markkinavalvontaviranomaisena on toiminut 16.7.2021 alkaen Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes.

Tekstiilimerkintäasetus

Tekstiilituotteiden merkintöjen vaatimusten mukaisuuden sääntely on harmonisoitu EU-tasolla 27.9.2011 voimaan tulleella tekstiilimerkintäasetuksella. Asetuksessa säädetään muun muassa tekstiilikuitujen nimityksistä, tekstiilikuituja vastaavien selosteiden ja merkintöjen käytöstä sekä markkinavalvonnan osalta tekstiilituotteiden kuitukoostumuksen määrittämisestä kvantitatiivisen analyysin avulla. Asetuksen sääntely on yksityiskohtaista ja teknistä.

Asetuksen tarkoituksena on parantaa sisämarkkinoiden toimintaa ja antaa kuluttajille oikeaa tietoa. Asetuksessa todetaan väärennöksien olevan yleisiä Euroopan tekstiilialalla ja viitataan sellaisten harhaanjohtavien käytäntöjen haitallisuuteen, jotka saavat kuluttajat tekemään ratkaisuja, joita he eivät muuten tekisi. Vaatimustenmukaisuuden sääntelyn ja tehokkaan markkinavalvonnan voidaan katsoa hyödyttävän myös niitä toiminnanharjoittajia, jotka toimivat EU-vaatimusten mukaisesti.

Tekstiilimerkintäasetusta sovelletaan tekstiilituotteisiin ja määrättyihin niihin rinnastettaviin tuotteisiin, kun ne asetetaan saataville unionin markkinoilla. Tekstiilituotteita saa asettaa saataville markkinoille vain, jos niihin on liitetty seloste tai merkintä tai niiden mukana olevat kauppasiakirjat asetuksen mukaisesti. Vaatimukset täyttävät selosteet ja merkinnät ovat pakollisia ja markkinoille asettamisen edellytys.

Asetuksen liitteessä I on tyhjentävä luettelo selosteissa ja merkinnöissä käytettävistä tekstiilikuitujen nimityksistä. Mikäli elinkeinonharjoittaja haluaa käyttää muuta kuitua, on uuden kuidun lisäämisestä luetteloon tehtävä hakemus komissiolle. Liite II sisältää säännökset hakemukseen sisällytettävästä teknisestä tiedostosta.

Puhtaita vain yhtä kuitulajia olevien tekstiilituotteiden ja uudesta villasta valmistettuja tuotteiden nimityksistä säädetään erikseen. Eläinperäisiä osia sisältävissä tuotteissa on oltava tätä koskeva merkintä. Liitteessä III luetellaan uusi villa -nimityksen eri kieliasut.

Monikuituisten tekstiilituotteiden selosteiden ja merkintöjen vaatimusten mukaan tekstiilituotteeseen on liitettävä seloste tai merkintä, jossa ilmoitetaan kaikkien kuitujen nimitys ja painoprosentti osuudet alenevassa järjestyksessä. Selosteen ja merkinnän ominaisuuksista ja kiinnittämisestä tuotteeseen on omat sääöksensä. Liitteissä IV–VII on lueteltu erityissäännökset ja poikkeukset täysimääräisistä velvoitteista. Liite VIII sisältää yksityiskohtaiset ohjeet kahden ja kolmen tekstiilikuidun sekoitteisiin sovellettavista kvantitatiivisista analyysimenetelmistä.

Asetuksen 3 luvun mukaisesti markkinavalvontaviranomaiset suorittavat tarkastuksia tekstiilituotteiden kuitukoostumuksen ja niitä vastaavien selosteiden ja merkintöjen varmistamiseksi. Asetuksella on standardoitu näytteenotto- ja analyysimenetelmät, mutta markkinavalvonnasta säädetään kansallisella lainsäädännöllä.

Tekstiilimerkintäasetus kuuluu markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalaan. Markkinavalvonta-asetus edellyttää, että tekstiilimerkintäasetuksen säännösten rikkomisen seuraamuksista säädetään kansallisesti. Tekstiilimerkintäasetuksessa tarkoitettuna markkinavalvontaviranomaisena on toiminut 16.7.2021 alkaen Turvallisuus- ja kemikaalivirasto.

Markkinavalvonta-asetus ja markkinavalvontalaki

Markkinavalvonta-asetuksen eräät säännökset on tarpeen pannaan kansallisesti täytäntöön markkinavalvontalain muutoksella, joka annettiin eduskunnalle 26.8.2021. Jalkineiden ja tekstiilituotteiden merkintöjä koskeva sääntely ei nykytilan mukaan ole markkinavalvontalain soveltamisalassa. Ehdotettu laki jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta sisällytettäisiin markkinavalvontalain soveltamisalaan, mikä tapahtuisi muuttamalla markkinavalvontalakia tämän ehdotuksen yhteydessä.

Valvonta

Vuoden 2021 alusta voimaan tulleella markkinavalvontalain muutoksella jalkineiden ja tekstiilituotteiden merkintöjen markkinavalvonta siirrettiin Kilpailu- ja kuluttajavirastolta Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle 16.7.2021 alkaen. Muutos katsottiin tarkoituksenmukaiseksi ja lainsäädännön täytäntöönpanon vahvistamiseksi välttämättömäksi.

Nykytilan arviointi

Jalkinemarkintädirektiivin ja tekstiilimerkintäasetuksen mukaisten tuotteiden markkinavalvonta siirtyi 16.7.2021 alkaen Kilpailu- ja kuluttajavirastolta Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla on kokemusta markkinavalvonnan tehtävistä laajalti eri tuotesektoreilta sekä toimivat menettelyt markkinavalvonnan tekniseen toteuttamiseen. Näiden tuotteiden markkinavalvonta on suurimmalta osin teknistä ja edellyttää mahdollisuuksia muun muassa laboratoriokokeisiin. Tuotteiden testaamisessa Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi käyttää ulkopuolisina asiantuntijoina testauslaitoksia ja -laboratorioita.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston mahdollisuus laajentaa ja tehostaa jalkineiden ja tekstiilituotteiden merkintöihin kohdistuvaa vaatimustenmukaisuuden valvontaa paranee huomattavasti markkinavalvonta-asetuksen ja sen edellyttämän kansallisen lainsäädännön tullessa voimaan.

Uusi lainsäädäntö selkeyttää ja vahvistaa markkinavalvontaa koskevia säännöksiä. Markkinavalvonta-asetus sisältää muun muassa säännökset valvovan viranomaisen valvontavaltuuksista ja -toimenpiteistä sekä rajat ylittävästä keskinäisestä avunannosta. Horisontaaliseen markkinavalvontalakiin tehdään markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpanon edellyttämät muutokset, jotka koskevat muun muassa markkinavalvontaviranomaisen verkkorajapintaan ja verkkotunnuksen liittyviä valtuuksia sekä oikeutta saada tietoja taloudentoimijalta, oikeutta tehdä tarkastuksia ja ottaa tuotteita tutkittavaksi sekä oikeutta hankkia tuotteita valehenkilöllisyyttä käyttäen sekä taloudentoimijan velvollisuuksia.

Epäkohtana nykytilanteessa voidaan pitää, että viranomaisella ei ole käytettävissään sanktioita elinkeinoharjoittajaa kohtaan, joka on rikkonut säädettyä vaatimustenmukaisuutta. Ehdotus mahdollisuudesta seuraamusmaksun määräämiseen rikkomuksesta vahvistaa valvonnan keinovalikoimaa ja ehkäisee ennalta rikkomuksia. Elinkeinoharjoittajienkin etu on saada lainsäädännön vastaisesti toimivat toimijat kuriin. Uusi nopea hallinnollinen sanktio, seuraamusmaksu edesauttaisi tämän tavoitteen saavuttamista.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Yleistä

Esityksen tarkoituksena on säännösten päivittäminen vastaamaan Euroopan Unionin lainsäädännön vaatimuksia. Tavoitteena on toimeenpanna uusi markkinavalvonta-asetus jalkineiden ja tekstiilituotteiden merkintöjä koskevilta osilta säätämällä uusi laki jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta. Markkinavalvonta-asetuksen toimeenpano muilta tarpeellisilta osilta tapahtuu markkinavalvontalain sekä muiden sektorilakien muutoksella (HE 139/2021). Vaikka markkinavalvonta-asetus on suoraan sovellettavaa oikeutta, on markkinavalvonta-asetusta täydentäviä säännöksiä tarpeen ottaa kansalliseen lainsäädäntöön.

Jalkineiden ja tekstiilituotteiden merkintöjen vaatimustenmukaisuutta koskevaa kyseisen alan sektorilainsäädäntöä ei ole ollut. Säädettyä esitetyllä lailla jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta saataisiin myös nämä alat markkinavalvontalain yleisen soveltamisalan piiriin, mikä on vaatimustenmukaisuuden valvonnan yhdenmukaisuuden kannalta tärkeää.

Jalkinemarkintädirektiivi on pantu täytäntöön asetuksella kuluttajalle myytäväksi tarkoitettujen jalkineiden pääasiallisissa ainesosissa käytettäviä materiaaleja koskevista merkinnöistä, joka on vuodelta 1995. Täytäntöönpano on tehty viittausmenetelmällä. Asetus kumottaisiin. Jalkinemarkintädirektiivin täytäntöönpanosta säädettäisiin esityksen 1. laissa. Täytäntöönpanosääntely

muuttuu siten, että asetuksen viittausmenetelmän sijaan täytäntöönpano toteutettaisiin uudelleenkirjoittamisen ja viittausmenetelmän yhdistelmällä. Direktiivin toimeenpanosäännöksen muuttaminen ei merkitse substanssimuutoksia, vaan muutos on lainsäädäntötekkinen. Jalkine-merkintädirektiivin uudesta täytäntöönpanosäännöksestä tehdään komissiolle ilmoitus markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpanosta tehtävän ilmoituksen yhteydessä.

Asetuksentasoinen täytäntöönpanosääntely katsotaan tarpeelliseksi nostaa lain tasolle, koska täytäntöönpantava jalkinemarkintädirektiivi sisältää säännöksiä yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista, joista on perustuslain 80 §:n mukaan säädettävä lailla. Ennen vuoden 2000 perustuslain voimaantuloa annettuja asetuksia, valtioneuvoston päätöksiä ja ministeriöiden päätöksiä ei suosituksen mukaan enää muuteta, vaan muutosten tullessa tarpeellisiksi päätökset korvataan kokonaan uudella lainsäädännöllä.

Valtioneuvoston asetuksessa tekstiilikuitujen nimityksistä ja niitä vastaavia tekstiilituotteiden kuitukoostumuksen selosteita ja merkintöjä koskevasta markkinavalvonnasta säädetään, että markkinavalvontaviranomaisena toimii kuluttaja-asiamies. Tekstiilimerkintäasetuksen säännösten rikkomisesta johtuvasta seuraamusmaksusta säädettäisiin esitetyssä uudessa laissa. Valtioneuvoston asetus kumottaisiin.

Sekä jalkinemarkintädirektiivin että tekstiilimerkintäasetuksen osalta seuraamussäännöksistä säädettäisiin laintasolla, koska perustuslain 80 §:n mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla.

Laki jalkinemarkintöjen ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta (esityksen 1. laki)

Yleiset säännökset (1 luku)

Esityksen 1 luvussa ehdotetaan säädettäväksi lain soveltamisalasta, suhteesta muuhun lainsäädäntöön ja määritelmistä.

Lain soveltamisalaan kuuluisivat jalkinemarkintädirektiivi ja tekstiilimerkintäasetus. Muuta sovellettavaa lainsäädäntöä olisivat markkinavalvonta-asetus ja markkinavalvontalaki.

Esityksessä ehdotetaan, että valmistaja, valtuutettu edustaja, maahantuoja ja jakelija määriteltäisiin.

Merkintävelvollisuus sekä nimityksiä, selosteita ja merkintöjä koskevat vaatimukset (2 luku)

Esityksen mukaan tahoja, jotka olisivat velvollisia huolehtimaan jalkineiden pääasiallisia ainesosia koskevista merkinnöistä, olisivat valmistaja tai valtuutettu edustaja, maahantuoja ja jakelija.

Edelleen ehdotetaan säädettäväksi, mitä jalkineiden pääasiallisten ainesosien merkinnöistä olisi käytävä ilmi. Jalkineiden rakenne olisi ilmoitettava joko kuvan tai tekstin avulla sekä nimettävä käytetyt erityismateriaalit. Merkintöjen kiinnittämistavoista ja ulkonäöstä säädettäisiin yksityiskohtaisesti. Jalkineiden osien määritelmien sekä vastaavien materiaalien ja symbolien määritelmien osalta viitattaisiin jalkinemarkintädirektiivin I liitteeseen. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi jalkineiden ainesosien merkintöjä koskevista kielivaatimuksista

Tekstiilituotteiden selosteita ja merkintöjä koskevasta merkintävelvollisuudesta sekä tekstiilikuitujen nimityksiä koskevasta merkintävelvollisuudesta ja vaatimuksista esitykseen ehdotetaan otettavaksi informatiivinen säännös, jonka mukaan niistä säädetään tekstiilimerkintäasetuksessa.

Seuraamusmaksu (3 luku)

Markkinavalvonta-asetuksen 41 artiklassa edellytetään, että jäsenvaltiot säätävät markkinavalvonta-asetuksen ja sen liitteessä II luetellun unionin yhdenmukaistamislainsäädännön rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista, joilla asetetaan velvollisuuksia talouden toimijoille. Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia. Jalkinemarkintädirektiivi ja tekstiilimerkintäasetus sisältyvät liitteen II säännöksiin, joten niissä asetettujen velvollisuuksien rikkomisesta on säädetävä seuraamus. Seuraamuksen määrääminen perustuu suoraan EU-sääntelyyn eikä sääntely jätä kansallista liikkumavaraa säädetäessä teoista ja laiminlyönneistä, joista seuraamus on määrättävä. Markkinavalvonta-asetuksen perustelujen 65 kohdan mukaan seuraamusten, myös rahamääräisten seuraamusten, vahvistamista koskevat säännöt kuuluvat kansallisen lainkäyttövallan piiriin, joten ne olisi määriteltävä kansallisessa oikeudessa.

Ehdotuksessa esitetään, että markkinavalvonta-asetuksen 41 artiklassa tarkoitetuksi seuraamukseksi säädetäisiin seuraamusmaksu.

Seuraamusmaksu on hallintoviranomaisen päätöksellä määrättävä, rangaistusluonteinen hallinnollinen seuraamus. Rangaistusluonteisella hallinnollisella seuraamusmaksulla pyritään toisaalta ennaltaehkäisemään jalkineiden ja tekstiilituotteiden merkintöjä koskevan lainsäädännön vastaista toimintaa ja toisaalta nopeasti ja tehokkaasti estämään sen jatkaminen.

Ehdotuksen mukaan valvontaviranomainen voisi määrätä seuraamusmaksun talouden toimijalle, joka ei noudata esitettävässä laissa mainittuja jalkinemarkintöjä koskevia vaatimuksia tai tekstiilikuitujen nimityksiä, tekstiilituotteiden selosteita tai merkintöjä koskevia vaatimuksia. Seuraamusmaksun määräämisessä ei nimenomaisesti edellytettäisi tekijän tuottamusta tai tahallisuutta.

Seuraamusmaksun suuruus perustuisi kokonaisarviointiin, ja sitä määrättäessä otettaisiin huomioon rikkomuksen laatu, laajuus, vakavuus ja kestoaika sekä talouden toimijan toimet vahingon lieventämiseksi sekä mahdolliset aiemmat samoihin säännöksiin liittyvät rikkomukset. Sanktiojärjestelmältä vaadittava yleis- ja erityisestävyys huomioon ottaen asianmukaisena seuraamusmaksun enimmäismäärä olisi 3 000 euroa.

Ehdotuksen mukaan seuraamusmaksun määräisi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, ja sen määrättäisiin maksettavaksi valtiolle. Ehdotus sisältäisi myös säännökset seuraamusmaksun määräämättä jättämisestä ja sen vanhentumisesta, seuraamusmaksun määräämisen suhteesta rikosoikeudelliseen käsittelyyn sekä muutoksenhausta viranomaisen päätökseen. Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta huolehtisi Oikeusrekisterikeskus sakon täytäntöönpanosta annetun lain mukaisesti.

Markkinavalvontalaissa, jonka soveltamisalaan laki jalkineiden ja tekstiilituotteiden markkinavalvonnasta tulisi, säädetään hallinnollisista seuraamuksista. Näitä ovat toimenpidemääräys, kielto ja väliaikainen kielto, palautusmenettely, hävittämismääräys, maastaviennin kieltäminen ja toimenpiteen teettäminen. Kieltoa ja määräystä voidaan lisäksi tehostaa uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannukselle.

Uhkasakkomenettelyä, johon kuuluvat uhkasakon asettaminen ja velvoitteen jäätyä noudattamatta uhkasakon tuomitseminen maksettavaksi, ei ole tarkoitettu rangaistuksenluonteiseksi seuraamukseksi, vaan menettelyn tavoitteena on varmistaa päävelvoitteen noudattaminen (KHO:2016:96). Uhkasakkomenettelyn ei ole katsottu olevan riittävän tehokas ja varoittava eikä sen ole katsottu riittävän täyttämään markkinavalvonta-asetuksen vaatimuksia seuraamuksista, minkä vuoksi sääntelyä olisi tarpeen täydentää ottamalla käyttöön seuraamusmaksu tiettyjen, laissa yksilöityjen säännösten rikkomisesta.

Seuraamusmaksua määrittäessä on otettava huomioon seuraamusjärjestelmän kokonaisuus, johon kuuluvat hallinnollisen rangaistusluonteisen seuraamusmaksun lisäksi hallinnolliset ja rikosoikeudelliset seuraamukset. Kieltojen ja muiden hallinnollisten seuraamusten sekä niitä tehostavien uhkasakkojen tarkoituksena on lainmukaisen tilan palauttaminen, ja niitä on mahdollisuuksien mukaan käytettävä ennen seuraamusmaksun määrittämistä. Rangaistusluonteinen seuraamusmaksu on aina luonteeltaan viimesijainen suhteessa muihin samasta rikkomuksesta määrättäviin hallinnollisiin seuraamuksiin. Rikosoikeudellisia sanktioita ei esitetä säädettyä väksi.

Ehdotuksessa esitetään kumottaviksi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 §:n 4 mom. ja 4 d §, asetus kuluttajalle myytäväksi tarkoitettujen jalkineiden pääasiallisissa ainesosissa käytettäviä materiaaleja koskevista merkinnöistä ja valtioneuvoston asetus tekstiilikuitujen nimityksiä ja niitä vastaavia tekstiilituotteiden kuitukoostumuksen selosteita ja merkintöjä koskevasta markkinavalvonnasta.

Voimaantulo (4 luku)

Luku sisältää tavanomaisen voimaantulosäännöksen sekä maininnan kumottavaksi esitettävistä asetuksista.

Laki markkinavalvontalain muuttamisesta (esityksen 2. laki)

Markkinavalvontalakia esitetään muutettavaksi siten, että lain soveltamisalaan lisättäisiin tässä esityksessä ehdotettu laki jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta.

Laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta (esityksen 3. laki)

Sakon täytäntöönpanosta annettuun lakiin tehtäisiin tekninen muutos seuraamusmaksun toimeenpanosta.

Esitetyt lait tulisivat voimaan 1.1.2022.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Vaikutukset valtiontalouteen ja viranomaisten toimintaan

Jalkineiden ja tekstiilituotteiden merkintöjen markkinavalvontaa koskevista muutoksista, joilla on arvioitu olevan budjettivaikutuksia, on säädetty erikseen (Laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttamisesta 993/2020). Markkinavalvontalakiin lisättiin uusi 4 d §, jonka mukaan jalkinemarkintädirektiivin ja tekstiilimerkintäasetuksen mukaisissa asioissa valvontaviranomaisena toimii Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Valvontatehtävät siirtyivät Kilpailu- ja kuluttajavirastolta Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle 16.7.2021 alkaen. Vuoden 2021 valtion talousavioon Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimintamenoihin on otettu määrärahaa tuotteiden ostamiseen ja testaamiseen 10 000 euroa ja vuodesta 2022 alkaen 20 000 euroa.

Esityksen 2. lain mukaan laki jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta sisällytettäisiin markkinavalvontalain soveltamisalaan.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimivaltuudet määräytyvät suoraan markkinavalvonta-asetuksen mukaan sekä markkinavalvontalain mukaan markkinavalvontalakiin ehdotettujen muutosten ja nyt ehdotetun jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain tultua voimaan. Toimivaltuudet olisivat samankaltaiset kuin kuluttaja-asiamiehen toimivaltuudet kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetun lain (566/2020) nojalla. Molemmissa säädetään tarkastus- ja tiedonsaantioikeuksista valvontatehtävien toteuttamiseksi, minkä lisäksi markkinavalvontalakiin on ehdotettu lisättäväksi kaksi uutta valehenkilöllisyyden käyttämiseen tuotteiden hankinnassa sekä verkkorajapintaan ja verkkotunnukseen liittyvää toimivaltuutta.

Kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa on myös säädetty kuluttaja-asiamiehen toimivaltuudesta määrätä seuraamusmaksu eräiden kuluttajansuojalain (38/1978) säännösten rikkomisesta. Seuraamusmaksu olisi siten sinänsä voinut tulla määrättäväksi esimerkiksi totuudenvastaisten tai harhaanjohtavien jalkineiden ja tekstiilituotteiden merkintöjen esittämisen vuoksi, mutta tämän voidaan kuitenkin arvioida jääneen käytännössä soveltamatta, sillä kuluttaja-asiamies on priorisoinut valvontaa ongelmiin, jotka täyttävät kuluttaja-asiamiehen valvonnan lakisääteisen tarkoituksen paremmin. Näin ollen jalkineiden ja tekstiilituotteiden merkintöjen markkinavalvonta ei tosiasiallisesti ole toteutunut. Ehdotetun jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain arvioidaan tehostavan merkintöjen markkinavalvontaa sekä siten myös parantavan niitä koskevien vaatimusten noudattamista. Valvonnan siirtyminen jo aiemmin Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle tukee myös tätä arviota.

Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle säädettäisiin myös oikeus määrätä seuraamusmaksu laissa määrättyjen vaatimusten noudattamatta jättämisestä. Säännös seuraamusmaksusta olisi uusi. Toimivaltaisella viranomaisella olisi vastuu seuraamusmaksuun mahdollisesti johtavan rikkomuksen riittävistä ja asianmukaisesta selvittämisestä sekä sen toteennäyttämisestä. Seuraamusmaksun määräämisen edellytysten täyttymiseen liittyvää selvitystyötä ja seuraamusmaksun määräämiseen liittyvää työtä ei kuitenkaan arvioida aiheutuvan huomattavasti eikä uusia henkilöresursseja arvioida tarvittavan. Arvion mukaan seuraamusmaksuja vuositasolla ainakin alkuun määrättäisiin yhdestä kahteen.

Oikeusrekisterikeskus panisi täytäntöön esityksen 3. lain mukaan esityksen 1. lain mukaisen seuraamusmaksun. Seuraamusmaksujen arvioidaan vuositasolla jäävän vähäiseksi, joten ainakin alkuvaiheessa seuraamusmaksujen perintä toteutettaisiin Oikeusrekisterikeskuksessa manuaalisesti. Riippumatta täytäntöönpanotavasta jokainen uusi täytäntöönpano lisää Oikeusrekisterikeskuksen henkilötöiden tarvetta. Jokaisen uuden seuraamuslajin yhteydessä arvioidaan sen täytäntöönpanosta aiheutuvan lisähenkilötöiden määrä, vaikka lisähenkilötöiden määrä yhtä uutta seuraamuslajia kohti olisi vähäinen. Kun uusia seuraamuslajeja tulee jatkuvasti lisää, Oikeusrekisterikeskuksen lisähenkilötöiden tarvetta on tarpeen arvioida pidemmällä aikajaksolla viraston tulohajausmenettelyssä. Tällä perusteella arvioidaan, että ehdotettuun 1. lakiin perustuvien uusien seuraamusmaksujen johdosta tarvittava lisähenkilöstön määrä Oikeusrekisterikeskukselle olisi 0,1 henkilötyövuotta.

4.2.2 Vaikutukset kuluttajiin ja elinkeinonharjoittajiin

Ehdotettava lainsäädäntö parantaisi kuluttajien asemaa, koska markkinavalvontaviranomaisen valvontamahdollisuuksia ja mahdollisuuksia puuttua vaatimustenmukaisuuksien rikkomiseen parannettaisiin. Markkinavalvontakeinojen täsmentäminen markkinavalvonta-asetuksen ja

markkinaoikeuslain mukaisiksi keinoiksi edistäisivät vaatimustenmukaisuuden noudattamista ja tehostaisivat valvontaa. Kuluttajien oikeus saada oikeaa tietoa turvataisiin paremmin. Tämä kaikki edistäisi kuluttajien luottamusta markkinoihin.

Elinkeinonharjoittajille ei kohdistuisi ehdotettujen muutosten myötä uusia vaatimustenmukaisuuden osoittamiseen liittyviä velvollisuuksia, koska jalkine- ja tekstiilimerkintäasetuksen edellyttämät merkintöjä koskevat vaatimukset ovat olleet jo voimassa. Elinkeinonharjoittajille voidaan katsoa aiheutuvan kuitenkin joitakin ajallisia sopeutumiskustannuksia ehdotettuun uuteen lakiin perehtymisen johdosta.

Toisaalta jalkineiden ja tekstiilituotteiden merkintöjä koskevan sääntelyn sisällyttämien kansalliseen lakiin kumottavien asetusten sijasta voidaan arvioida lisäävän sääntelyn selkeyttä ja ennakoitavuutta sekä siten myös oikeusvarmuutta. Koska seuraamuksia ei ole käytännössä määrätty jalkineiden ja tekstiilituotteiden merkintöjen vaatimusten rikkomisesta kuluttajansuojalain nojalla ja koska markkinaoikeusasetus edellyttää seuraamuksista säättämistä jalkineiden ja tekstiilituotteiden osalta erikseen, voidaan arvioida, että ehdotettuun jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta annettavaan lakiin esitettävä seuraamussääntely on elinkeinonharjoittajien näkökulmasta vaikutuksiltaan merkittävin. Huomattava on, että tämä vaikutus kohdistuu vain niihin elinkeinonharjoittajiin, jotka eivät noudata merkintävelvollisuuksia koskevia säännöksiä. Lisäksi valvovan viranomaisen tulee käyttää ennen seuraamusmaksun määräämistä hallinnollisia seuraamuksia, kuten esimerkiksi markkinaoikeuslaissa säädettyä kielltoa, jota voidaan tehostaa uhkasakolla.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Esityksellä on tarkoitus antaa täydentävää sääntelyä suoraan sovellettavan EU-asetuksen (markkinaoikeusasetus) soveltamisen tueksi, mikä osaltaan rajaa käytettävissä olevia toteuttamisvaihtoehtoja. Markkinaoikeusasetuksen täytäntöönpanemiseksi ja soveltamisen tueksi on annettu aiemmin 16.7.2021 voimaan tullut lainsäädäntö, joka sisältää markkinaoikeuslain muutoksia. Markkinaoikeusasetuksen soveltamisalaan kuuluu 70 eri EU:n tuotesäädöstä, muun muassa jalkine- ja tekstiilimerkintäasetus. Markkinaoikeusasetuksessa jätetään kansallista liikkumavaraa jäsenvaltioille muun muassa sen suhteen, miten seuraamussääntely toteutetaan. Sektorilaeissa säädetään rikosoikeudellisista seuraamuksista ja taloudellisista seuraamuksista.

Erilaisia malleja markkinaoikeusasetuksen täytäntöönpanemiseksi on ollut esillä aiemmin voimaan tulleen lainsäädännön valmistelun yhteydessä, erityisesti sääntelyn rakenteen osalta. Markkinaoikeusasetuksen tueksi tarvittava täydentävä sääntely on mahdollista sisällyttää sektorikohtaiseen tuotelakiin tai täytäntöönpano voidaan toteuttaa aiemmin voimaan tulleen lainsäädäntötapaan ja tässäkin esityksessä kuvatulla tavalla eli sisällyttämällä tuotekohtainen sektorilaki markkinaoikeuslain soveltamisalaan ja tekemällä tarpeelliset muutokset markkinaoikeuslain säännöksiin.

Säännösten keskittäminen mahdollisimman laajasti horisontaaliseen markkinaoikeuslakiin olisi kannatettavaa erityisesti sääntelyn yhdenmukaisuuden kannalta. Yhdenmukainen sääntely eri sektoreilla olisi sääntelyn selkeyden vuoksi hyödyllistä markkinaoikeusviranomaisten ja talouden toimijoiden kannalta. Eri sektorien erityispiirteet olisi mahdollista huomioida ottamalla erityispiirteistä johtuvaa sääntelyä sektorilakiin, sillä markkinaoikeuslaki on yleislainsäädäntöä suhteessa sektorisääntelyyn ja soveltuu vain, mikäli sektorilaeissa ei ole siitä poikkeavaa sääntelyä.

Markkina- ja valvonta-asetuksen säännösten täytäntöönpaneminen erikseen kullakin sektorilla johtaisi todennäköisesti siihen, että esimerkiksi EU-asetuksessa olevia toimivaltuuksia koskeva kansallinen sääntely vaihtelisi toteutustavaltaan hieman kullakin sektorilla. Toisaalta eri tuotesektorien erityispiirteet, jotka saattavat edellyttää joillain sektoreilla muista sektoreista poikkeavaa sääntelyä, saattaisi olla helpompi huomioida, mikäli markkina- ja valvontaa koskeva täydentävä sääntely sisällytettäisiin sektorilakeihin.

Aiemman lainsäädännön valmistelun aikana on myös selvitetty, että tässä vaiheessa ei ole myöskään kansallisesta seuraamusjärjestelmästä (rikosoikeudellinen/hallinnollinen) tulevaa painetta yhdenmukaistaa ja yhtenäistää sääntelyä hallinnollisen seuraamusmaksun käyttöönottamiseksi EU:n markkina- ja valvonta-asetuksen tuotesektoreilla vaan seuraamusmaksun käyttöönottoa voidaan harkita sektorikohtaisesti. Seuraamuksia koskevan sääntelyn osalta kullakin sektorilla voidaan harkita erikseen sääntelyn oikeasuhtaisuutta.

5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot

Ruotsi

Ruotsissa tällä hetkellä voimassa olevassa lainsäädännössä tekstiilimerkintäasetusta on täydennetty lailla (2014:534) EU:n tekstiilimerkintäasetuksen täydentävistä säännöksistä sekä tekstiilituotteiden markkina- ja valvonnasta annetulla asetuksella (2014:535). Jalkinemerkitädirektiivi on pantu täytäntöön lailla (1995:669) ja asetuksella (1995:670) jalkineiden merkitsemisestä. Laissa ja asetuksessa säädetään yleispiirteisesti jalkinemerkitädirektiivin soveltamisalasta, määritelmistä ja merkitsemisvelvollisuuksista. Markkina- ja valvontaviranomaisena toimii säännöksen osalta Kuluttajavirasto.

Markkina- ja valvonta-asetuksen täytäntöönpano Ruotsissa viivästyy jonkin verran heinäkuun 2021 määräajasta, minkä vuoksi tarkkoja tietoja lainsäädännön sisällöstä ei ole saatavissa. Ruotsi ei tämän hetken tietojen mukaan säädä horisontaalista markkina- ja valvonta-asetusta täydentävää yleislakia, kuten Suomessa on tarkoitus tehdä. Sen sijaan Ruotsin tavoitteena on varmistaa, että markkina- ja valvontaviranomaisten nykyisiä valtuuksia täydennetään sektorilaeissa annettavilla säännöksillä. Seuraamuksista säännellään nykyisin sektorilainsäädännössä. Näiden säännösten on katsottu olevan riittäviä.

Tanska

Tanskassa tällä hetkellä voimassa olevan lainsäädännön mukaan jalkinemerkitäjä sääntelee Asetus vähittäismyynnissä myytävien jalkineiden pääosissa käytettyjen materiaalien merkinästä (nr 759 af 15/09/1995). Jalkinemerkitädirektiivi on täytäntöönpanomääräyksen liitteenä. EU:n tekstiilimerkintäasetusta ei ole pantu erikseen täytäntöön.

Tanskassa on annettu laki tuotteista ja markkina- ja valvonnasta kesäkuussa 2020 (lov nr. 799 af 09/06/2020). Yleislaki täydentää markkina- ja valvonta-asetuksen sääntelyä, mutta siinä on myös muuta markkina- ja valvontaa sekä tuotevaatimuksia koskevaa sääntelyä.

Heinäkuussa 2021 julkaistiin asetus, joka kattaa sekä jalkineiden että tekstiilituotteiden merkinä ja kuuluu uuden yleislain soveltamisalaan (Bekendtgørelse om mærkning af fodtøj og etikettering og mærkning af tekstilprodukter, BEK nr 1046 af 28/05/2021)). Tässä sektorisäädöksessä pantiin täytäntöön jalkinemerkitädirektiivi ja tekstiilimerkintäasetus sekä säädettiin muun muassa eri toimijoiden velvollisuuksista ja seuraamuksista säännösten rikkomistapauksissa. Seuraamuksena on sakko, minkä lisäksi viitattiin rikoslakiin. Lisäksi säädettiin valvontaviranomaisesta (Sikkerhedsstyrelsen).

Tanskan säädöstekninen ratkaisu muistuttaa Suomessa valmisteltavaa lainsäädäntöä.

6 Lausuntopalaute

Lausuntoja annettiin yhteensä 11 kappaletta, joissa kolmessa ei ollut huomioita ehdotuksesta. Lausunnoissa esitetyt näkökohdat ja muutosehdotukset on pyritty ottamaan huomioon esityksen jatkovalmistelussa ja esitykseen tehdyissä muutoksissa.

Useissa lausunnoissa todettiin, että markkina- ja valvontaviranomaisten riittävään resursointiin tulee kiinnittää huomiota erityisesti kolmansista maista markkinoitujen tuotteiden ja verkkokaupan valvonnan osalta sekä kiinnitettiin huomiota kotimaisten ja ulkomaisten verkkokauppojen mahdolliseen epätasapuoliseen kohteluun. Lisäksi lausunnoissa tuotiin esiin, että yrityksille jää niukasti aikaa varautua uusien säännösten voimaantuloon, ja että voimaantuloa pitäisi lykätä jonkin verran.

Laki jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta

Päivittäistavarakauppa ry ja Suomen Tekstiili ja Muoti ry vastustivat lausunnoissaan seuraamusmaksun säätämistä. Jos se määrättäisiin, euromäärän tulisi olla alempi. Seuraamusmaksun enimmäismäärää on muutettu 5 000 eurosta 3 000 euroon. Markkina- ja valvonta-asetus edellyttää seuraamuksen säätämistä mm. jalkinemarkintädirektiivissä ja tekstiilimerkintäasetuksessa säädettyjen velvollisuuksien rikkomisesta. Kansallista harkintaa voidaan käyttää ainoastaan siinä, minkälainen seuraamus valitaan. Työ- ja elinkeinoministeriö on katsonut, että oikeasuhtainen seuraamus olisi hallinnollinen seuraamusmaksu.

Päivittäistavarakauppa ry ja Muoti- ja urheilukauppa ry kiinnittivät huomiota varsinkin tekstiilituotteisiin kiinnitettävien kuitusisältömerkintöjen kieleen. Muoti- ja urheilukauppa ry esitti lausunnossaan, että kuitusisältömerkinnät jalkinemarkinnat voisivat olla joko suomen tai ruotsin kielellä tai vaihtoehtoisesti millä tahansa EU:n virallisella kielellä tai lyhenteillä, joita kuluttaja ymmärtää. Työ- ja elinkeinoministeriö tarkasteli tekstiilimerkintäasetuksen säännöstä, joka antaa kansallista liikkumavaraa merkintöjen kielen suhteen, verrattuna kielilain säännöksiin. Kielilain 34 §:n mukaan kulutushyödykkeessä annettavat tiedot, mm. tuoteseloste, on oltava yksikielisessä kunnassa myytävässä tuotteessa ainakin sen kunnan kielellä ja kaksikielisessä kunnassa myytävässä tuotteessa ainakin suomen ja ruotsin kielellä. Annettaessa em. tietoja suomen ja ruotsin kieltä on kohdeltava tasapuolisesti. Työ- ja elinkeinoministeriö tunnisti, että Euroopan unionin oikeuden etusijaperiaatteen ja tekstiilimerkintäasetuksessa annetun kansallisen liikkumavaran perusteella olisi ollut mahdollista säätää kansallisesti kielilain 34 §:stä poikkeavasti suomen ja ruotsin kielen käyttämisestä. Työ- ja elinkeinoministeriö kuitenkin katsoi, ettei ole sellaisia riittävän merkityksellisiä perusteita, jotka oikeuttaisivat kielilaista poikkeamisen erityislailla. Ratkaisussa painoarvoa annettiin erityisesti sille seikalle, ettei poikkeamista kielilaista yhden kulutushyödykesektorin osalta voida perustella pitävästi. Suomen kuluttajansuojan korkea taso edellyttää, että kuluttaja saa Suomessa tarpeellisen tiedon suomeksi ja ruotsiksi kielilain mukaisesti.

Tulli totesi lausunnossaan, että sen tekemä jalkineiden ja tekstiilien valvonta on kuluttajaturvallisuuslain nojalla tehtävää tuoteturvallisuuden valvontaa tai kemikaalilain nojalla tehtävää kemiallisten ominaisuuksien valvontaa. Tulli ilmoittaa jatkavansa edellä mainittuja valvontatehtäviä.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes esittää lausunnossaan tarkennuksia joihinkin käytettyihin termeihin ja säännöskohtaisiin perusteluihin. Tarkennukset termeihin ja perusteluihin on

tehty. Tukes kannattaa seuraamusmaksusta säätämistä ja toteaa, että seuraamusmaksumenettelyn käyttöönotto vaatii Tukesilta henkilöresursseja, koska kyseessä on rangaistusluonteinen seuraus ja Tukesille uusi toimivaltuus. Tukes huomauttaa, ettei sille ole myönnetty ollenkaan henkilöresursseja jalkine- ja tekstiilimerkintöjen valvontaan. Tukes ehdottaa, että 10 §:ään tulisi lisätä mahdollisuus, että Tukes voisi ottaa huomioon yrityksen koon tai talouden toimijan maksukyvyn määrätessään seuraamusmaksua. Lisäksi Tukes ehdotti, että seuraamusmaksun vanhentumista koskevan 11 §:n 2 momenttiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan Tukesin suorittama valvontatoimenpide katkaisisi vanhentumisen. Työ- ja elinkeinoministeriö ei katsonut tarkoituksenmukaiseksi muuttaa 10 §:ää tai 11 §:n 2 momenttia. Tukesin ehdotuksen mukaan 14 §:n 1 momentin oikaisuvaatimusta koskevaa säännöstä muutettiin siten, että valtion viranomaisen -termin sijalle tuli Turvallisuus- ja kemikaalivirasto.

Oikeusrekisterikeskuksen lausunnossaan esittämän mukaan esitysluonnoksessa seuraamusmaksun täytäntöönpanokelpoisuus on tullut riittävän täsmälliseksi. Oikeusrekisterikeskus esitti, että ehdotetun lain 15 §:ään olisi syytä lisätä säännös siitä, että seuraamusmaksu raukeaa, kun maksuvelvollinen luonnollinen henkilö kuolee, jolloin säännös vastaisi rikoslain 8 luvun 16 §:n 1 momentin säännöstä, jonka mukaan sakko raukeaa tuomitun henkilön kuollessa. Lain 15 §:ään tehtiin ehdotettu lisäys. Oikeusrekisterikeskus totesi lausunnossaan, ettei esitysluonnoksessa ole arvioitu lainkaan seuraamusmaksun vaikutuksia Oikeusrekisterikeskukselle. Arvio vaikutuksista Oikeusrekisterikeskukselle lisättiin esityksen kohtaan 4.2.1 Vaikutukset valtionalouteen ja viranomaistoimintaan.

Oikeusministeriö kiinnitti lausunnossaan huomiota erityisesti seuraamusmaksusääntelyyn. Oikeusministeriö esitti useita näkemyksiä perustelujen täydentämiseen ja täsmentämiseen. Tällaisia seikkoja olivat seuraamusjärjestelmän kokonaisuuden huomioiminen, EU-sääntelyn antaman kansallisen liikkumavaran käyttö ja seuraamusmaksun suuruuden perusteleminen. Sääntämisperusteluihin olisi lisättävä arvio itsekriminointisuojan toteutumisesta ko. säädöksessä, minkä lisäksi itsekriminointisuoja tulisi arvioida suhteessa markkinavalvontalaissa säädettyyn viranomaisen tietojensaantioikeuteen. Esityksessä tulisi myös arvioida, minkä vuoksi hallinnollinen seuraamusmaksu kuuluisi pikemminkin oikaisuvaatimussääntelyn piiriin. Oikeusministeriö muistutti Oikeusrekisterikeskuksen kuulemisesta ehdotettaessa sille uusia tehtäviä. Ehdotuksen 11 §:n 1 momenttia ja 2 momenttia tuli myös tarkistaa. Lausunnon perusteella tarvittavat muutokset ja täsmennykset on tehty.

Oikeuskanslerinvirasto esitti tarkennuksia muun muassa komissiolle tehtävään ilmoitukseen jalkinemerkitädirektiivin täytäntöönpanosta, lakiviittauksiin, voimaantuloon ja ponsitekstiin. Oikeuskanslerinvirasto suositteli Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys –jaksoon lisäystä perusoikeuksien ja niiden rajoittamisen yleisistä edellytyksistä hallinnollisia sanktioita koskevassa sääntelyssä sekä perusteluja hallinnollisen seuraamussääntelyn käyttöönotolle. Lisäksi ko. kohtaan tulisi kirjoittaa kattavammin hallinnollisten sanktioiden suhteesta kaksoisrangaistavuuden kieltoon sekä tarkentaa itsekriminointisuojan kytkeytymistä nimenomaan esitettävään seuraamussääntelyyn. Oikeuskanslerinvirasto suositti l. lain 13 §:n tarkentamista. Lisäksi oikeuskanslerinvirasto esitti useampia tekniluonteisia havaintoja. Seuraamusmaksun osalta oikeuskanslerinvirasto esitti, että esitystä tulee täsmentää muun muassa sen osalta, minkälaisesta rikkomuksesta seuraamusmaksu voidaan määrätä sekä sen osalta, kehen seuraamusmaksu voidaan kulloinkin kohdistaa. Oikeuskanslerinviraston esittämät huomiot, täydennysehdotukset ja korjaukset on pyritty kaikki ottamaan huomioon jatkovalmistelussa.

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta

1 luku Yleiset säännökset

1 §. *Soveltamisala.* Lakia sovellettaisiin pykälän 1 momentin mukaan kuluttajille myytäväksi tarkoitettujen jalkineiden pääasiallisissa ainesosissa käytettyjen materiaalien merkintöihin sekä tiettyjen tekstiilikuitujen nimityksiin ja niitä vastaavien tekstiilituotteiden seloste- ja merkintävaatimuksiin.

Pykälän 2 momentin mukaan jalkineiden materiaalien merkintöjä koskevista vaatimuksista on säädetty jalkineiden pääasiallisissa ainesosissa käytettäviä materiaaleja koskevia merkintöjä koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä annetussa Euroopan parlamentin ja Euroopan neuvoston direktiivissä (94/11/EY), *jalkinemarkintädirektiivi*, joka pantaisiin täytäntöön tällä lailla.

Pykälän 3 momentissa määriteltäisiin tarkemmin lain soveltamisalasta. Momentissa säädettäisiin siitä, minkälaisiin jalkineisiin lakia sovellettaisiin sekä viitattaisiin jalkinemarkintädirektiivin liitteen I taulukkoon 1, jossa määritellään jalkineen eri osat. Momentissa määriteltäisiin myös poikkeukset soveltamisalasta eli jalkineet, joihin lakia ei sovellettaisi. Lakia ei sovellettaisi suojajalkineisiin, joista käsitellään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa henkilönsuojaimista (EU) 2016/425. Lakia ei sovellettaisi myöskään käytettyihin jalkineisiin eikä lelumaisiin jalkineisiin. Lelumaisella jalkineella tarkoitetaan esimerkiksi lelujen turvallisuudesta annetussa laissa (1154/2011) tarkoitettua lelua. Lakia ei myöskään sovellettaisi jalkineisiin, joita käsitellään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (EY) N:o 1907/2006 (REACH-asetus). Tällä tarkoitetaan jalkineita, joiden valmistuksessa on käytetty terveydelle ja/tai ympäristölle haitallisia aineita yli REACH-asetuksen liitteessä XVII sallitun pitoisuuden tai jotka muutoin sisältävät tällaisia aineita siten, että niiden markkinoille saattaminen on kielletty REACH-asetuksen 67 artiklassa säädetyn mukaisesti. REACH-asetuksen liitteessä XVII nimikkeissä 20, 43, 47, 50 ja 72 todetaan, että jalkineita, jotka sisältävät kyseisiä aineita tietyn pitoisuuden yli, ei saa saattaa markkinoille. Liite XVII sisältää myös tietyistä materiaaleista tehtyjä tuotteita sekä kuluttajatuotteita yleisesti koskevia ainekohtaisia rajoituksia, joita sovelletaan jalkineisiin. Mikäli jalkineet sisältävät REACH-asetuksen liitteessä XVII rajoitettua ainetta yli sallitun pitoisuuden, näiden jalkineiden markkinoille saattaminen ei ole sallittua, vaikka ne täyttäisivät jalkinedirektiivin vaatimukset. Säännöksellä pantaisiin täytäntöön jalkinemarkintädirektiivin 1 artiklan kohta 1 ja sen liitteen I taulukko 1.

Pykälän 4 momentissa todettaisiin EU-asetukset, joiden soveltamisesta olisi tarpeen antaa tarkentavia säännöksiä. Näitä asetuksia ovat tekstiilikuitujen nimityksistä ja niitä vastaavista tekstiilituotteiden kuitukoostumuksen selosteista ja merkinnöistä sekä neuvoston direktiivin 73/44/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 96/73/EY ja 2008/121/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1007/2011, tekstiilimerkintäasetus, sekä markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus, markkinavalvonta-asetus.

2 §. *Suhde muuhun lainsäädäntöön.* Pykälän 1 momentissa viitattaisiin markkinavalvontalakiin ja 2 momentissa markkinavalvonta-asetukseen. Kyseessä olisivat informatiiviset viittaukset.

3 §. Määritelmät. Pykälässä määriteltäisiin talouden toimijat, jotka olisivat vastuussa markkinoille saatettavien jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta. Pykälän määritelmät talouden toimijoista olisivat välttämättömät, jotta lain 3 luvussa säädettyä seuraamusmaksua koskevia säännöksiä voitaisiin kohdentaa tarpeeksi tarkkarajaisesti.

Pykälän 1 momentin kohdan 1 mukaan valmistajalla tarkoitettaisiin luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka valmistaa taikka suunnitteluttaa tai valmistuttaa tässä laissa tarkoitettuja tuotteita ja pitää niitä kaupan omalla nimellään tai tavaramerkillä. Valmistajan määritelmä vastaisi markkinavalvonta-asetuksen 3 artiklan kohtaa 8 sekä tekstiilimerkintäasetuksen 3 artiklan kohtaa 2.

Pykälän 1 momentin kohdan 2 mukaan valtuutetulla edustajalla tarkoitettaisiin Euroopan unioniin sijoittautunutta luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jolla on valmistajan antama kirjallinen valtuutus hoitaa valmistajan puolesta tietyt tehtävät valmistajalle asiaa koskevan unionin lainsäädännön nojalla tai markkinavalvonta-asetuksen vaatimusten nojalla kuuluvien velvoitteiden osalta. Määritelmä vastaisi markkinavalvonta-asetuksen 3 artiklan kohtaa 12 ja tekstiilimerkintäasetuksen 3 artiklan kohtaa 2.

Pykälän 1 momentin kohdan 3 mukaan maahantuojalla tarkoitettaisiin Euroopan unioniin sijoittautunutta luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka saattaa kolmannesta maasta tuotavat tuotteet Euroopan unionin markkinoille. Määritelmä vastaisi markkinavalvonta-asetuksen 3 artiklan kohtaa 9 ja tekstiilimerkintäasetuksen 3 artiklan kohtaa 2.

Pykälän 1 momentin kohdan 4 mukaan jakelijalla tarkoitettaisiin muuta toimitusketjuun kuuluvaa luonnollista tai oikeushenkilöä kuin valmistajaa tai maahantuojaa, joka asettaa tuotteita saataviksi markkinoilla. Määritelmä vastaisi markkinavalvonta-asetuksen 3 artiklan kohtaa 10 ja tekstiilimerkintäasetuksen 3 artiklan kohtaa 2.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin laajennus valmistajan määritelmään, kun sovelletaan tekstiilimerkintäasetusta. Sen mukaan tekstiilimerkintäasetusta sovellettaessa jakelija katsottaisiin valmistajaksi, jos jakelija saattaa tuotteen markkinoille omalla nimellään tai tavaramerkillään, kiinnittää selosteen itse tai muuttaa selosteen sisältöä. Määritelmä vastaisi tekstiilimerkintäasetuksen 15 artiklan kohtaa 2.

2 luku Merkintävelvollisuus sekä nimityksiä, selosteita ja merkintöjä koskevat vaatimukset

4 §. Jalkineiden pääasiallisia ainesosia koskevien merkintöjen vaatimukset. Pykälässä säädettäisiin jalkineiden osista ja niiden ilmoittamisesta sekä jalkineen osien materiaaleista ja niiden ilmoittamisesta. Pykälällä pantaisiin täytäntöön jalkinemarkintädirektiivin 1 artiklan kohta 2, 4 artiklan 1 kohdat 1, 3 ja 4 sekä liitteen I taulukot 1 ja 2.

Pykälän 1 momentin mukaan tieto jalkineen jokaisen osan materiaalista olisi ilmoitettava. Jalkineen osia on kolme. Ne ovat päällinen, vuori ja sisäpohja sekä ulkopohja. Jalkineen rakenne olisi ilmoitettava joko kuvan tai tekstin avulla. Jalkineiden osien määritelmät ja kuvat on esitetty jalkinemarkintädirektiivin liitteen I taulukossa 1.

Pykälän 2 momentin mukaan materiaalin määrittävän merkinnän olisi oltava jalkineiden osia esittävien kuvien vieressä. Materiaalit, joita ovat nahka, pinnoitettu nahka sekä luonnontekstiilit, tekokuikutekstiilit ja neulomattomat tekstiilit, ja niitä vastaavat symbolit on esitetty jalkinemarkintädirektiivin liitteen I taulukossa 2.

Pykälän 3 *momentissa* määritellään materiaalin vähimmäismäärä, jolloin merkintä olisi pakollinen. Merkintä olisi oltava materiaalista, jota on vähintään 80 prosenttia mitattuna jalkineen päällisen, vuorin ja sisäpohjan pinnasta sekä materiaalista, jota on vähintään 80 prosenttia ulkopohjasta. Jos mitään materiaalia ei ole vähintään 80 prosenttia, merkintää ei olisi pakko olla. Tiedot voidaan kuitenkin laittaa kahdesta jalkineen rakenteen pääasiallisesta materiaalista. Tietojen olisi oltava jalkineessa. Materiaalien määrittely päällisen osalta suoritettaisiin siten, ettei lisätarvikkeita tai vahvisteita otettaisi huomioon. Tällaisia ovat muun muassa nilkkatuet, koristeet, soljet, tupsut, kengänsirkat tai vastaavat osat. Pohjien osalta luokittelu perustuisi kuitenkin sen sisältämien materiaalien määrään.

Pykälän 4 *momentissa* säädettäisiin merkintätavoista. Merkinnät voitaisiin tehdä painamalla, liimaamalla, kohokuvioimalla tai kiinnittämällä. Merkintöjen olisi oltava selvästi havaittavissa, mikä tarkoittaa, että niiden olisi oltava muun muassa näkyviä, hyvin ja sopivaan kohtaan kiinnitettyjä sekä riittävän suuria, jotta merkintöjen sisältämien tietojen ymmärtäminen olisi helppoa. Merkinnät eivät saisi olla harhaanjohtavia.

5 §. *Jalkineiden ainesosien merkintöjä koskevat kielivaatimukset.* Pykälässä säädettäisiin jalkineiden pääasiallisissa ainesosissa käytettyjen materiaalien merkintöjen kielivaatimuksista. Jalkineiden pääasiallisissa ainesosissa käytettyjen materiaalien merkinnät olisi ilmoitettava suomen ja ruotsin kielellä. Säännöksellä pantaisiin täytäntöön jalkinemarkintädirektiivin 4 artiklan 2 kohta, jonka mukaan tiedot jalkineessa on annettava vähintään kulutusjäsenvaltion määrittelemällä/määrittelemillä kielellä/kielillä perustamissopimuksen mukaisesti. Tietojen merkitsemisessä noudatetaan kielilakia (423/2003).

Kulutushyödykkeestä annettavien tietojen kielivaatimuksista säädetään kielilain 34 §:ssä. Kun myytävään tuotteeseen on lain mukaan merkittävä kauppataivan mukainen nimi, tuoteseloste, käyttöohje tai varoitus, on tekstin yksikielisessä kunnassa myytävässä tuotteessa oltava ainakin sen kunnan kielellä ja kaksikielisessä kunnassa myytävässä tuotteessa ainakin suomen ja ruotsin kielellä. Annettaessa edellä mainittuja tietoja suomen ja ruotsin kieltä on kohdeltava tasapuolisesti.

Suomen ja ruotsin kielen lisäksi merkinnät voisivat olla muullakin kielellä.

6 §. *Jalkineiden pääasiallisia ainesosia koskeva merkintävelvollisuus.* Pykälässä säädettäisiin niistä tahoista, joilla olisi velvollisuus huolehtia jalkineiden pääasiallisten ainesosien merkinnöistä. Pykälällä pantaisiin täytäntöön jalkinemarkintädirektiivin 4 artiklan kohta 5.

Pykälän 1 *momentin* mukaan jalkineen valmistajan tai valtuutetun edustajan olisi laadittava jalkineiden rakennetta ja materiaaleja koskevat lain 4 §:n mukaiset merkinnät noudattaen 5 §:n kielivaatimuksia. Hän myös vastaisi merkintöjen paikkansapitävyydestä. Jollei valmistaja tai valtuutettu edustaja olisi sijoittautunut Euroopan unioniin, olisi merkinnöistä vastuussa maa-hantuja.

Pykälän 2 *momentin* mukaan jakelijan olisi huolehdittava siitä, että hänen myymissään jalkineissa olisi 4 §:n mukaiset merkinnät, joissa on noudatettu 5 §:n kielivaatimuksia.

7 §. *Tekstiilituotteita ja -kuituja koskevat vaatimukset.* Pykälään otettaisiin yleinen informatiivinen säännös tekstiilimerkintäasetuksessa säädetyistä velvollisuuksista. Tekstiilikuitujen nimityksistä ja merkintävaatimuksista sekä tekstiilituotteiden kuitukoostumuksen seloste- ja merkintävaatimuksista säädetään tekstiilimerkintäasetuksessa. Asetuksessa annetaan myös säännöt tekstiilituotteiden kuitukoostumuksen määrittämiseksi.

3 luku Seuraamusmaksu

Luvussa ehdotetaan säädettäväksi jalkineiden ja tekstiilituotteiden merkintöjen rikkomuksista ja laiminlyönneistä koskevasta seuraamusmaksusta. Markkinavalvonta-asetuksen 41 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä asetuksen ja sen liitteessä II luetellun unionin yhdenmukaistamislainsäädännön rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista, joilla asetetaan velvollisuuksia talouden toimijoille, ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että ne pannaan täytäntöön kansallisen oikeuden mukaisesti. Säädettyjen sanktioiden on oltava tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia. Seuraamusten, myös rahamääräisten seuraamusten, vahvistaminen kuuluu kansallisen lainsäädäntövallan piiriin.

Jalkineiden ja tekstiilituotteiden merkintöjen rikkomuksia ja laiminlyöntejä koskevan seuraamusmaksun säätämistä pidetään perusteltuna tehokkaan kuluttajansuojan varmistamiseksi toimivan virallisen valvonnan avulla. Hallinnollisen ohjauksen keinoja ja markkinavalvontalain mukaisia hallinnollisia seuraamuksia ei aina voida pitää riittävän tehokkaina ja tarkoituksenmukaisina, mutta aina rikkomusten laatu ei ehdottomasti edellytä rikosoikeudellisen järjestelmän käyttöä.

Seuraamusmaksun soveltamisalan piirissä olisi lainsäädännön rikkomuksia ja laiminlyöntejä, joissa lainsäädännössä säädettyjen velvoitteiden rikkomisen toteennäyttäminen olisi pääsääntöisesti yksinkertaista eikä vaatisi tutkinnallisia toimia.

Seuraamusmaksulla pystyttäisiin arvion mukaan puuttumaan yleisimpiin puutteisiin tai määräysten vastaisiin menettelyihin, joita jalkineiden ja tekstiilituotteiden merkintöjen valvonnassa havaitaan. Kaikkien puutteiden osalta ei seuraamusmaksua kuitenkaan määrättäisi vaan hallinnollisen seuraamuksen käyttöön vaikuttaisi käytännössä toimijan menettelyn vakavuus ja toistuvuus. Hyvän hallinnon asettamien suhteellisuus- ja muiden vaatimusten sekä oikeusturvan vaatimusten olisi täyttyvä maksun määrittämisessä. Jalkineiden ja tekstiilituotteiden merkintöjen seuraamusmaksua koskevasta päätöksestä olisi oikeus hakea oikaisua päätöksen tehneeltä viranomaiselta sekä valitusoikeus viranomaisen oikaisuvaatimuksen perusteella tekemään päätökseen. Valvontaviranomaisen määräämä seuraamusmaksu olisi täytäntöönpanokelpoinen vain lainvoimaisena.

Seuraamusmaksua määrättäessä on otettava huomioon seuraamusjärjestelmän kokonaisuus. Rangaistusluonteinen seuraamusmaksu on aina luonteeltaan viimesijainen suhteessa muihin samasta rikkomuksesta määrättäviin hallinnollisiin seuraamuksiin. Toimivaltainen viranomainen voisi määrätä seuraamusmaksun esimerkiksi silloin, kun markkinavalvontalain tarkoittamia hallinnollisia pakkokeinoja pidetään riittämättöminä. Muista hallinnollisista seuraamuksista, kuten kiellosta ja sen tehosteeksi määrättävästä uhkasakosta, säädetään markkinavalvontalaissa.

8 §. *Seuraamusmaksu jalkinemarkintöjä koskevien vaatimusten rikkomisesta.* Pykälässä määriteltäisiin 4 §:n mukaiset jalkinemarkintöjä koskevat vaatimukset, joiden rikkomisesta jalkinemarkintöjä koskeva seuraamusmaksu voitaisiin määrätä. Pykälällä pantaisiin täytäntöön markkinavalvonta-asetuksen 41 artikla.

Pykälän *1 momentin* mukaan seuraamusmaksu voitaisiin määrätä valmistajalle, valtuutetulle edustajalle tai, jos valmistaja ei ole sijoittautunut Euroopan unioniin, maahantuojalle, joka ei noudata pykälässä säädettyjä vaatimuksia. *Momentin kohdan 1* mukaan seuraamusmaksu voitaisiin määrätä pykälässä mainitulle talouden toimijalle, joka ei noudata jalkineiden materiaali-tietojen ja jalkineiden rakenteen merkitsemistä koskevia vaatimuksia, jotka on mainittu 4 §:n 1 momentissa.

Momentin *kohdan 2* mukaan seuraamusmaksu voitaisiin määrätä pykälässä mainitulle talouden toimijalle, joka ei noudata jalkineiden materiaalimerkintöjen sijoittamista koskevia vaatimuksia, jotka on mainittu 4 §:n 2 momentissa.

Momentin *kohdan 3* mukaan seuraamusmaksu voitaisiin määrätä pykälässä mainitulle talouden toimijalle, joka ei noudata jalkineen päällisen, vuorin ja sisäpohjan sekä ulkopohjan materiaalin merkitsemistä koskevia vaatimuksia, jotka on mainittu 4 §:n 3 momentissa.

Momentin *kohdan 4* mukaan seuraamusmaksu voitaisiin määrätä pykälässä mainitulle talouden toimijalle, joka ei noudata merkintätapoja ja merkintöjen ulkonäköä sekä sisältöä koskevia vaatimuksia, jotka on mainittu 4 §:n 4 momentissa.

Momentin *kohdan 5* mukaan seuraamusmaksu voitaisiin määrätä pykälässä mainitulle talouden toimijalle, joka ei noudata merkintöjä koskevia kielivaatimuksia, jotka on mainittu 5 §:ssä.

Pykälän *2 momentin* mukaan seuraamusmaksu voidaan määrätä jakelijalle, joka ei huolehdi, että tämän myymissä jalkineissa on 4 ja 5 §:n vaatimukset täyttävät merkinnät.

9 §. *Seuraamusmaksu tekstiilikuitujen nimityksiä, tekstiilituotteiden selosteita tai merkintöjä koskevien vaatimusten rikkomisesta.* Pykälässä yksilöitäisiin talouden toimijat, joille seuraamusmaksu voitaisiin määrätä sekä tekstiilimerkintäasetuksen säännösten vastaiset menettelyt, joiden perusteella seuraamusmaksu voitaisiin määrätä. Talouden toimijat ovat kukin omalta osaltaan vastuussa tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta. Pykälällä annettaisiin täydentäviä säännöksiä markkinavalvonta-asetuksen 41 artiklaan liittyen.

Pykälän 1 momentin mukaan seuraamusmaksu voitaisiin määrätä valmistajalle tai maahantuojalle, joka ei noudata tekstiilimerkintäasetuksen tekstiilikuitujen nimityksiä, tekstiilituotteiden selosteita tai merkintöjä koskevia vaatimuksia. Maahantuojaksi olisi vastuussa silloin, jos valmistaja ei ole sijoittautunut Euroopan unioniin.

Pykälän 1 momentin *kohdan 1* mukaan seuraamusmaksu voitaisiin määrätä tekstiilimerkintäasetuksen 5 artiklassa säädettyjen nimitysten käyttöä koskevien säännösten rikkomisesta. Artiklan kohdan 1 mukaan ainoastaan tekstiilimerkintäasetuksen liitteessä I lueteltuja tekstiilikuitujen nimityksiä saadaan käyttää tekstiilituotteiden kuitukoostumusta kuvaavissa selosteissa ja merkinnöissä. Artiklan kohdan 2 mukaan liitteessä I lueteltujen nimitysten käyttö on sallittu vain tekstiilikuiduista, jotka vastaavat ominaisuuksiltaan kyseisessä liitteessä esitettyä kuvausta. Liitteessä I lueteltuja nimityksiä ei saa käyttää muista kuiduista, ei yksinään, ei kantasanana tai laatusanana. Ilmaisua ”silkki” ei saa käyttää ilmaisemaan tekstiilikuitujen filamenttilangalle ominaista muotoa tai ulkonäköä.

Pykälän 1 momentin *kohdan 2* mukaan seuraamusmaksu voitaisiin määrätä, jos tekstiilituotteesta käytetään nimitystä puhdas tekstiilituote, vaikka se ei vastaa 7 artiklassa määrättyä puhtaan tekstiilituotteen määritelmää. Tekstiilimerkintäasetuksen 7 artiklan kohdan 1 mukaan ainoastaan sellaisen tekstiilituotteen, jossa on vain yhtä kuitulajia, saa varustaa selosteella tai merkinnällä ”100-prosenttinen” tai ”puhdas” tai ”täys-”. Näitä tai vastaavia ilmauksia ei saa käyttää muista tekstiilituotteista. Artiklan kohdan 2 mukaan tekstiilituotteen voidaan katsoa koostuvan yksinomaan yhdestä kuitulajista, jos se sisältää vieraita kuituja enintään kaksi painoprosenttia, jos tätä määrää ei voida teknisesti välttää hyvien tuotantotapojen mukaisessa käytännössä eikä niitä lisätä säännöllisesti tuotteeseen sanotun kuitunkaan rajoittamatta 8 artiklan kohdan 3 soveltamista. Tekstiilituotteen, joka on valmistettu karstausmenetelmällä, voidaan myös katsoa koostuvan yksinomaan yhdestä kuitulajista, jos tätä määrää ei voida teknisesti välttää hyvien tuotantotapojen mukaisissa käytännöissä eikä niitä lisätä säännöllisesti tuotteeseen.

Pykälän 1 momentin *kohdan 3* mukaan seuraamusmaksu voitaisiin määrätä, jos tekstiilituotteesta käytetään nimitystä uusi villa, vaikka tuote ei vastaa tekstiilimerkintäasetuksen 8 artiklassa säänneltyä puhtaan villan määritelmää. Artiklan kohdan 1 mukaan tekstiilituotteen selosteessa tai merkinnässä saa käyttää jotain tekstiilimerkintäasetuksen liitteessä III esitettyä nimitystä, jos tuote koostuu yksinomaan villakuidusta, jota ei ole aikaisemmin käytetty valmiissa tuotteessa ja joka ei ole ollut muissa kuin tuotteen valmistukselle välttämättömissä kehruu- ja/tai huovutusprosesseissa ja joka ei ole vahingoittunut käsittelyn aikana. Artiklan kohdan 2 mukaan kohdasta 1 poiketen tekstiilimerkintäasetuksen liitteessä III tarkoitettuja nimityksiä voidaan käyttää kuvaamaan tekstiilikuitusekoitteen sisältämää villaa, jos kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät: kaikki sekoitteen sisältämä villa täyttää artiklan kohdassa 1 määritetyt vaatimukset, kyseisen villan osuus sekoitteen kokonaispainosta on vähintään 25 prosenttia ja homogeenisessa sekoitteessa villaan on sekoitettu vain yhtä muuta kuitulajia. Tällaisen sekoitteen kuitusisältö on ilmoitettava täydellisenä.

Pykälän 1 momentin *kohdan 4* mukaan seuraamusmaksu voitaisiin määrätä, jos monikuituisiin tekstiilituotteisiin liitettävät selosteet tai merkinnät eivät vastaa tekstiilimerkintäasetuksen 9 artiklan säännöksiä. Artiklan kohdan 1 mukaan tekstiilituotteeseen on liitettävä seloste tai merkintä, jossa ilmoitetaan kaikkien kuitujen nimitys ja niiden painoprosenttiosuudet alenevassa järjestyksessä. Artiklan kohdassa 2 säädetään poikkeus kohtaan 1. Sen mukaan kuidut, joista kunkin osuus on enintään viisi prosenttia tekstiilituotteen kokonaispainosta, tai kuidut, joiden yhteinen osuus on enintään 15 prosenttia tekstiilituotteen kokonaispainosta, voidaan, jos niiden koostumusta on vaikea määrittää valmistushetkellä, merkitä nimityksellä ”muuta kuituja”, jota välittömästi edeltää tai seuraa niiden yhteenlaskettu painoprosenttiosuus, sanotun rajoittamatta 7 artiklan kohdan 2 soveltamista. Artiklan kohdan 3 mukaan tuotteelle, jonka loimet ovat puhdasta puuvillaa ja kude puhdasta pellavaa ja jossa pellavan osuus on vähintään 40 prosenttia liisterittömän kankaan kokonaispainosta, voidaan antaa nimitys ”puolipellava”, jos lisäksi ilmoitetaan koostumus ”loimi puhdasta puuvillaa – kude puhdasta pellavaa”. Artiklan kohdan 4 mukaan selosteessa tai merkinnässä voidaan käyttää ilmaisuja ”sekalaisia kuituja” tai ”kuitusisältö määrittämätön” kaikista tekstiilituotteista, joiden koostumusta on vaikea määrittää valmistushetkellä, sanotun kuitenkin rajoittamatta 5 artiklan kohdan 1 soveltamista. Artiklan kohdan 5 mukaan artiklan kohdasta 1 poiketen liitteeseen I sisältyvät kuidut voidaan merkitä nimityksellä ”muuta kuituja”, jota välittömästi edeltää tai seuraa yhteenlaskettu painoprosenttiosuus.

Pykälän 1 momentin *kohdan 5* mukaan seuraamusmaksu voitaisiin määrätä, jos moniosaisiin tekstiilituotteisiin liitettävät selosteet tai merkinnät eivät vastaa tekstiilimerkintäasetuksen 11 artiklan säännöksiä. Artiklan kohdan 1 mukaan tekstiilituotteeseen, joka sisältää kahta tai useampaa tekstiilikuitusisällöltään erilaista tekstiiliä, on liitettävä seloste tai merkintä, jossa mainitaan kunkin osan tekstiilikuitusisältö. Artiklan kohdan 2 mukaan kohdassa 1 tarkoitettu seloste tai merkintä ei ole pakollinen tekstiiliosien osalta, kun seuraavat kaksi edellytystä täyttyvät: nämä osat eivät ole päävuoria ja niiden osuus on alle 30 prosenttia tekstiilituotteen kokonaispainosta. Artiklan kohdan 3 mukaan jos kahdella tai useammalla tekstiilituotteella on sama kuitusisältö ja ne normaalisti muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden, niihin voidaan liittää vain yksi seloste tai merkintä.

Pykälän 1 momentin *kohdan 6* mukaan seuraamusmaksu voitaisiin määrätä, jos muuta kuin tekstiiliä olevien eläinperäisiä osia sisältävien tekstiilituotteiden selosteet tai merkinnät eivät vastaa tekstiilimerkintäasetuksen 12 artiklan säännöksiä. Artiklan kohdan 1 mukaan muuta kuin tekstiiliä olevien eläinperäisten osien esiintyminen tekstiilituotteissa on ilmoitettava tällaisia osia sisältävän tuotteen selosteessa tai merkinnässä käyttämällä ilmausta ”sisältää muuta kuin

tekstiiliä olevia eläinperäisiä osia” aina kun ne asetetaan saataville markkinoilla. Artiklan kohdan 2 mukaan seloste tai merkintä ei saa olla harhaanjohtava, ja se on toteutettava siten, että kuluttaja kykenee ymmärtämään sen vaivattomasti.

Pykälän 1 momentin *kohdan 7* mukaan seuraamusmaksu voitaisiin määrätä, jos liitteessä IV lueteltujen tekstiilituotteiden kuitukoostumusta ei ilmoiteta kyseisessä liitteessä vahvistettujen seloste- ja merkintäsäännösten mukaisesti.

Pykälän 1 momentin *kohdan 8* mukaan seuraamusmaksu voitaisiin määrätä, jos tekstiilituotteisiin liitettävä kuitukoostumuksen ilmoittava seloste tai merkintä ei ole sellainen kuin 14 artiklassa säädetään. Artiklan mukaan edellä mainittu seloste tai merkintä on liitettävä tekstiilituotteisiin aina, kun ne asetetaan saataville markkinoilla. Tekstiilituotteen selosteen tai merkinnän on oltava kestävä ja helposti luettavissa, nähtävissä ja saatavilla ja, kun kyseessä on seloste, hyvin kiinnitetty. Artiklan kohdassa 2 säädetään selosteita tai merkintöjä korvaavasta kauppa-asiakirjasta. Selosteiden tai merkintöjen asemasta tai niiden täydennyksenä voidaan käyttää mukana olevia kauppa-asiakirjoja, kun tuotteet toimitetaan toimitusketjuun kuuluville talouden toimijoille tai kun tuotteen tilaaja on julkisia rakennusurakoita sekä julkisia tavara- ja palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta 31 päivänä maaliskuuta 2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/18/EY 1 artiklassa määritelty hankintaviranomainen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta kohdan 1 soveltamista. Artiklan kohdan 3 mukaan edellä mainituissa kauppa-asiakirjoissa tämän pykälän kohdissa 1–4 tarkoitetut tekstiilikuitujen nimitykset ja kuitukoostumusten kuvaukset on esitettävä selvästi. Lyhenteiden käyttö on kiellettyä lukuun ottamatta mekaanisia koodimerkkejä tai lyhenteitä, jotka on määritelty kansainvälisinä standardeina, jos samaa kauppa-asiakirjassa on myös lyhenteiden selitykset.

Pykälän 1 momentin *kohdan 9* mukaan seuraamusmaksu voitaisiin määrätä, jos tekstiilituotteen varustamisessa selosteella tai merkinnällä ei noudateta tekstiilimerkintäasetuksen 15 artiklan säännöksiä. Artiklan kohdan 1 mukaan valmistajan on saatuaan tekstiilituotteen markkinoille varmistettava, että tuote on varustettu selosteella ja merkinnällä ja että niihin liittyvät tiedot ovat täsmällisiä. Jos valmistaja ei ole sijoittautunut Euroopan unioniin, maahantuojan on varmistettava, että tuote on varustettu selosteella tai merkinnällä ja että niihin liittyvät tiedot ovat täsmällisiä. Artiklan kohdan 2 mukaan jakelija katsotaan tätä asetusta sovellettaessa valmistajaksi, jos se saattaa tuotteen markkinoille omalla nimellään tai tavaramerkillään, kiinnittää selosteen itse tai muuttaa selosteen sisältöä. Artiklan kohdan 3 mukaan jakelijan on varmistettava asettaessa tekstiilituotteen saataville markkinoille, että tekstiilituotteissa on tekstiilimerkintäasetuksessa säädetty asianmukainen seloste tai merkintä. Artiklan kohdissa 1–3 tarkoitettujen talouden toimijoiden on varmistettava, että tiedot, jotka annetaan asettaessa tekstiilituotteet saataville markkinoilla, eivät ole sekoitettavissa tekstiilimerkintäasetuksessa säädettyihin tekstiilikuitujen nimityksiin ja kuitukoostumuksen kuvauksiin.

Pykälän 1 momentin *kohdan 10* mukaan seuraamusmaksu voitaisiin määrätä, jos tekstiilimerkintäasetuksen 16 artiklassa määrättyjä tekstiilikuitujen nimitysten ja kuitukoostumusten käyttöä koskevia vaatimuksia ei noudateta. Artikla koskee tämän pykälän kohdissa 1–4 tarkoitettujen tekstiilikuitujen koostumuskuvauksia. Artiklan kohdan 1 mukaan edellä mainittujen tekstiilikuitujen koostumuskuvaukset on merkittävä luetteloihin, esitteisiin, pakkauksiin, selosteisiin ja merkintöihin yhdenmukaisella kirjasinkoolla ja -tyylillä siten, että tiedot ovat helposti luettavissa ja nähtävissä ja että ne ovat selkeitä, kun tekstiilituote asetetaan saataville markkinoilla. Artiklan kohdan 2 mukaan tavaramerkit ja toiminimet voidaan merkitä välittömästi edellä mainittujen tekstiilikuitujen koostumuskuvauksia tai niiden jälkeen. Jos tavaramerkki tai toiminimi kuitenkin sisältää yksinään, kantasanaa tai laatusanaa jonkin tekstiilimerkintäasetuksen liit-

teessä I luetellun tai siihen helposti sekoitettavan tekstiilikuitujen nimityksen, kyseinen tavaramerkki tai toiminimi on merkittävä välittömästi ennen edellä mainittujen tekstiilikuitujen koostumuskuvauksia tai niiden jälkeen. Muut tiedot on aina merkittävä erikseen. Artiklan kohta 3 sisältää selosteiden ja merkintöjen kielivaatimuksen, jonka mukaan selosteiden ja merkintöjen on oltava Suomessa suomen tai ruotsin kielellä. Kielivaatimuksesta on säädetty poikkeus puolien, rullien, vyyhtien, kerien ja muiden pienten ompelu-, parsin- ja kirjailulankakerien osalta. Kielivaatimusta sovelletaan, kun kyse on tällaisten tuotteiden 17 artiklan kohdassa 3 tarkoitusta yhteisselosteesta. Kun tällaisia tuotteita myydään yksittäin, niiden seloste tai merkintä voi olla millä tahansa unionin virallisella kielellä edellyttäen, että niissä on myös yhteisseloste.

Pykälän 2 momentissa säädetään jakelijan vastuusta. Tässä tarkoitetaan 3 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua jakelijaa, jota ei katsota valmistajaksi. Jakelijan, joka asettaa tekstiilituotteen saataville markkinoilla, on varmistettava, että tekstiilituotteissa on 1 momentissa säädetty asianmukainen seloste tai merkintä.

10 §. Seuraamusmaksun suuruus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin keskeisistä seuraamusmaksun suuruuteen vaikuttavista tekijöistä. Lähtökohtana seuraamusmaksun määrittämisessä on, että sillä tulee olla riittävä erityis- ja yleisestävä vaikutus. Seuraamusmaksun määrän tulisi olla sellainen, että sääntelyn rikkominen ei olisi elinkeinonharjoittajalle kannattavaa.

Seuraamusmaksuilla pystyttäisiin puuttumaan arvion mukaan yleisimpiin määräysten vastaisiin menettelyihin, joita valvonnassa havaitaan. Kaikkien puutteiden osalta ei seuraamusmaksua kuitenkaan määrättäisi, vaan hallinnollisen seuraamuksen käyttöön vaikuttaisi käytännössä toimijan menettelyn vakavuus ja toistuvuus. Hyvän hallinnon asettamien suhteellisuus- ja muiden vaatimusten sekä oikeusturvan vaatimusten olisi täyttyvä maksun määrittämisessä.

Seuraamusmaksun suuruus perustuisi kokonaisarviointiin, ja sitä määrittäessä olisi 1 momentin kohdan 1 mukaan otettava huomioon rikkomuksen laatu, laajuus, vakavuus sekä sen kestoaika. Rikkomuksen laajuudella voidaan viitata esimerkiksi rikkomuksen rajatylittävään luonteeseen, mutta rikkomusta voitaisiin pitää laajana silloinkin, kun sen vaikutukset kohdistuisivat yksinomaan suomalaisiin kuluttajiin. Lisäksi momentin kohdan 2 mukaan otettaisiin huomioon rikkomuksella saavutettu hyöty, jos tämä tieto on saatavilla. Hyödyn selvittäminen ei siis olisi edellytyksenä seuraamusmaksun määrittämiselle, mutta tämä seikka voisi tiedossa ollessa vaikuttaa määrättävän seuraamusmaksun suuruuteen. Teolla tai laiminlyönnillä saatuun hyötyyn rinnastettaisiin teolla tai laiminlyönnillä vältetty tappio. Teon vakavuutta arvioitaessa vertailua ei tulisi tehdä yksinomaan suhteessa muihin seuraamusmaksun määrittämisestä koskeviin asioihin, koska tarkoituksena on, että seuraamusmaksun määrittäminen ylipäänsä tulisi käytännössä kyseeseen vain vakavammissa rikkomuksissa.

Momentin kohtien 3 ja 4 mukaan huomioon otettaisiin myös elinkeinonharjoittajan toimet vahingon lieventämiseksi tai korjaamiseksi sekä elinkeinonharjoittajan mahdolliset aiemmat jalkinemarkintoihin tai tekstiilituotteiden merkintöihin liittyvät rikkomukset.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin seuraamusmaksun suuruudesta. Seuraamusmaksun suuruus olisi vähintään 300 euroa ja enintään 3 000 euroa. Enimmäismäärä olisi alempi kuin esimerkiksi elintarvikelain (297/2021) mukainen elintarvikevalvonnan seuraamusmaksu (300–5 000 euroa), mutta korkeampi kuin esimerkiksi kuitintarjoamisvelvollisuudesta käteiskaupassa annetun lain (658/2013) mukainen laiminlyöntimaksu (300–1 000 euroa). Ehdotuksessa esitettyjen vaatimusten rikkomisesta ei yleisesti aiheudu vaaraa henkilön hengelle ja terveydelle, kuten elintarvikelain vaatimusten rikkomisesta saattaa aiheutua, minkä vuoksi seuraamusmaksun maksimimäärä olisi alempi. Maksimimäärä olisi kuitenkin suurempi kuin kuitintarjoamisvelvollisuus-

desta määrättävä laiminlyöntimaksu, koska jalkineiden ja tekstiilituotteiden merkintävelvollisuuksien laiminlyönti kohdistuisi samalla teolla suurempaan joukkoon kuluttajia. Maksun suuruudella pyritään seuraamuksen ennaltaestävään vaikutukseen sekä samalla ottamaan huomioon markkinaevalvonta-asetuksen asettamat vaatimukset määrättävälle seuraamukselle.

11 §. Seuraamusmaksun määrääminen. Pykälässä säädetään seuraamusmaksun määräämisestä. Seuraamusmaksua määrättäessä on otettava huomioon seuraamusjärjestelmän kokonaisuus sekä markkinaevalvontalain säännökset hallinnollisen seuraamusten, kuten kiellon ja sitä tehostavan uhkasakon, mahdollisesta käytöstä.

Hallinnollisen sanktion määrääminen on hallinnollisten asioiden käsittelyä. Määräämismenettelyssä noudatetaan siten pääsääntöisesti hallintolakia. Hallintolaissa säädetään myös asianosaisen kuulemisesta ja siihen liittyvästä menettelystä. Tämän lain mukaista seuraamusmaksua määrättäessä on varmistettava asianosaisen oikeudesta tulla kuulluksi ja saada perusteltu päätös.

Pykälän 1 momentin mukaan seuraamusmaksun määräisi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Toimivalta seuraamusmaksun määräämiseen olisi perusteltua osoittaa Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle, jonka toimii jalkinemarkintädirektiivin ja tekstiilimerkintäasetuksen mukaisissa asioissa valvontaviranomaisena ja jolla on parhaat edellytykset sekä asiantuntemus arvioida seuraamusmaksun määräämisen perusteena olevia seikkoja. Seuraamusmaksu voitaisiin määrätä sekä luonnolliselle henkilölle että oikeushenkilölle. Seuraamusmaksu määrättäisiin maksettavaksi valtiolle.

Pykälän 2 momentissa säädetään seuraamusmaksun vanhenemisesta. Lainsäädännössä ei ole yleistä vanhenemissäännöstä rikkomuksille, joista voidaan määrätä seuraamusmaksu eikä sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa säädetä saatavien vanhentumisesta. Tästä syystä pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että seuraamusmaksua ei saisi määrätä, jos teosta on kulunut yli vuosi. Seuraamusmaksu raukeaisi, jos maksuvelvollinen luonnollinen henkilö kuolee.

Pykälän 3 momentin säännös on oikeusvarmuuden ja itsekriminointisuojaan turvaava säännös. Markkinaevalvontalaissa säädetään viranomaisen tietojensaantioikeudesta (8 §), jota on mahdollista tehostaa uhkasakolla (28 §). On mahdollista, että uhkasakolla voitaisiin vaatia tietoja, jotka osoittaisivat syyllistymisen 8 tai 9 §:ssä tarkoitettuun tekoon. Säännöksen mukaan seuraamusmaksun määräämiseksi luonnolliselle henkilölle ei saisi käyttää hänen edellä mainittujen markkinaevalvontalain pykälien perusteella antamia tietoja.

12 §. Seuraamusmaksun määräämättä jättäminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin erityisistä vapautumisperusteista, joiden perusteella valmistajalla, valtuutetulla edustajalla, maahantuojalla tai jakelijalla on mahdollisuus välttää seuraamusmaksun määräämiseltä. Momentin mukaan seuraamusmaksua ei määrättäisi, jos rikkomus on vähäinen. Rikkomus voisi olla vähäinen, jos kyse on säännöksen kertaluonteisesta rikkomisesta, vaikka se kohdistuisi useampaan kuluttajaan. Kysymys olisi kyseiseen konkreettiseen yksittäistapaukseen liittyvästä vähäisyydestä. Seuraamusmaksua ei myöskään määrättäisi, jos seuraamusmaksun määräämistä olisi pidettävä ilmeisen kohtuuttomana. Kyse olisi kokonaisarviointista, jossa voitaisiin ottaa huomioon esimerkiksi virheellisen menettelyn syyt ja seuraukset sekä tekijän yksilölliset olosuhteet.

Pykälän 2 momentin mukaan seuraamusmaksu voitaisiin jättää määräämättä, jos valmistaja, valtuutettu edustaja, maahantuojaja tai jakelija on ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin rikkomuksen korjaamiseksi välittömästi sen havaitsemisen jälkeen. Lisäksi edellytetään, että rikkomus ei olisi vakava tai toistuva. Vaikka rikkomus siis olisi vähäistä suurempi, seuraamusmaksu voitaisiin jättää määräämättä, jos momentissa säädetyt edellytykset täyttyvät.

Pykälän 3 momentissa säädetään tilanteista, joissa valmistajalle, valtuutetulle edustajalle, maa-hantuojalle tai jakelijalle on samasta rikkomuksesta tuomittu uhkasakko maksettavaksi. Seuraamusmaksu voitaisiin tällöin jättää määräämättä.

13 §. Suhde rikosoikeudelliseen käsittelyyn. Pykälä koskisi kaksoisrangaistavuuden kieltoa (ne bis in idem -periaate), jonka mukaan on kiellettyä syyttää ja tuomita kahdesti samasta teosta. Kaksoisrangaistavuuden kieltä ei estä määräämästä hallinnonnoista seuraamusmaksua hallinnonnoisten pakkokeinojen ohella.

Pykälän 1 momentin mukaan seuraamusmaksua ei saisi määrätä sille, joka on epäiltynä samasta rikkomuksesta esitutkinnassa, jonka osalta on vireillä samaa rikkomusta koskeva syyteharkinta tai joka on vastaajana tuomioistuimessa samaa rikkomusta koskevassa rikosasiassa. Seuraamusmaksua ei saisi määrätä myöskään sille, jolle on samasta rikkomuksesta annettu lainvoimainen tuomio rikosasiassa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin seuraamusmaksun määräämistä koskevan asian vireilläolo-vaikutuksesta rikosprosessiin. Jos samasta rikkomuksesta on vireillä seuraamusmaksun määräämistä koskeva asia tai se on ratkaistu, esitutkintaa ei voitaisi aloittaa, syytettä ei voitaisi nostaa eikä tuomiota rikosasiassa antaa. Säännös koskee luonnollista henkilöä. Seuraamusmaksun määräämistä koskevan asian vireilläololla tarkoitetaan sen vireillä oloa Turvallisuus- ja kemikaalivirastossa, joka ehdotetun lain 12 §:n nojalla voisi määrätä seuraamusmaksun.

14 §. Muutoksenhaku. Pykälässä säädettäisiin muutoksenhausta Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tekemään päätökseen. Pykälän 1 momentin mukaan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätökseen haettaisiin muutosta vaatimalla oikaisua hallintolain (434/2003) 7 a luvun mukaisesti. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätöksellä tarkoitetaan tässä seuraamusmaksun määräämistä.

Pykälän 2 momentin muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019). Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin edellä mainitussa laissa säädetään. Näin ollen Turvallisuus- ja kemikaaliviraston oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

15 §. Seuraamusmaksun täytäntöönpano. Seuraamusmaksu pantaisiin täytäntöön siinä järjestyksessä kuin sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa säädetään. Pykälä sisältäisi tähän liittyvän informatiivisen viittauksen. Kyseistä lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen 1 §:n soveltamisalaan lisättäisiin jalkineiden ja tekstiilituotteiden merkintöjen valvonnan seuraamusmaksu. Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta vastaisi Oikeusrekisterikeskus, jolla on vastaavia täytäntöönpanotehtäviä. Seuraamusmaksusta ei perittäisi korkoa.

Lisäksi pykälässä säädettäisiin seuraamusmaksun vanhentumisesta, koska sakon täytäntöönpanosta annettuun lakiin tai velan vanhentumisesta annettuun lakiin (728/2003) ei sisälly tähän tarkoitukseen soveltuvia säännöksiä. Vanhentumisaika olisi viisi vuotta seuraamusmaksua koskevan lainvoiman saaneen ratkaisun antamispäivästä, joka vastaa sakkorangaistukselle säädettyä vanhentumisaikaa.

4 luku Voimaantulo

16 §. Voimaantulo. Pykälän 1 momentti sisältäisi tavanomaisen voimaantulosäännöksen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kahden asetuksen kumoamisesta. Jalkinemarkintädirektiivin voimaannpanosäännöksenä toiminut asetus kuluttajalle myytäväksi tarkoitettujen jalkineiden pääasiallisissa ainesosissa käytettäviä materiaaleja koskevista merkinnöistä kumottaisiin, koska direktiivin voimaannpanosta säädettäisiin esityksen 1. laissa. Valtioneuvoston asetuksessa tekstiilituotteiden nimityksiä ja niitä vastaavia tekstiilituotteiden kuitukoostumuksen selosteita ja merkintöjä koskevasta markkinavalvonnasta on säädetty markkinavalvontaviranomaisesta, joka asetuksen mukaan on kuluttaja-asiamies. Asetus kumottaisiin, koska 16.7.2021 voimaan tulleen eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muutoksen (993/2020) mukaan markkinavalvontaviranomaisena toimii Turvallisuus- ja kemikaalivirasto.

7.2 Laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta

Eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 §:n 4 momentti ja 4 d § kumottaisiin, koska esityksen 1. lakiehdotus sisällytettäisiin markkinavalvontalain soveltamisalaan, jolloin erilliset säännökset jalkinemarkintädirektiivin ja tekstiilimerkintäasetuksen soveltamisesta tai markkinavalvontaviranomaisesta eivät olisi tarpeen.

1 §. Soveltamisala. Lain 1 §:n 1 momenttia muutettaisiin siten, että tämä laki sisällytettäisiin markkinavalvontalain soveltamisalaan. Markkinavalvontalaki on horisontaalinen markkinavalvontaa sääntelevä, ja sen soveltamisala kattaa useita tuoteryhmiä koskevia tuotelakeja. Tämän tuotelain sisällyttäminen markkinavalvontalain soveltamisalaan olisi tarkoituksenmukaista ja osaltaan yhdenmukaistaisi markkinavalvontalainsäädäntöä tuotelakien osalta. Sääntelyn yhdenmukaistaminen olisi lähtökohtaisesti hyödyllistä kaikkien toimijoiden kannalta.

7.3 Laki sakon täytäntöönpanosta

1 §. Lain soveltamisala. Eri lakien nojalla määrättävien laiminlyönti- ja seuraamusmaksujen täytäntöönpanosta huolehtii Oikeusrekisterikeskus sakon täytäntöönpanosta säädettyä menettelyä noudattaen. Esityksen 1. lakiehdotuksen mukainen seuraamusmaksu lisättäisiin lain 1 §:n soveltamisalaan, koska seuraamusmaksun täytäntöönpanosta huolehtisi Oikeusrekisterikeskus.

8 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 1.1.2022.

Markkinavalvonta-asetuksen 44 artiklan mukaan asetusta sovellettaisiin 16.7.2021 lukien.

Markkinavalvonta-asetuksen 41 artiklan mukaan seuraamuksia koskevat säännökset on ilmoitettava komissiolle viimeistään 16.10.2021.

Voimaantulon tavoiteajankohtaan vaikuttaa se, että markkinavalvonta-asetuksen kaikkia säännöksiä aletaan soveltaa 16.7.2021 alkaen. Kansallisen täydentävän sääntelyn olisi tavoitteellista tulla voimaan mahdollisimman pian markkinavalvonta-asetuksen säännösten soveltamisen alkaessa. Lait on tavoitteellista saada voimaan syksyllä myös sen takia, että ehdotettavan seuraamussääntelyn osalta tulee huomioida markkinavalvonta-asetuksen 41 artiklassa säädetty määräaika. Mainitun artiklan 3 kohdassa edellytetään, että jäsenvaltioiden on ilmoitettava seuraamuksista komissiolle viimeistään 16.10.2021, jos niitä ei ole aiemmin ilmoitettu. Hallituksen esityksen antaminen on viivästynyt suunnitellusta. Työ- ja elinkeinoministeriö informoi komissiota markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpanon etenemisestä kokonaisuudessaan sekä vastaa oman hallinnonalansa lainsäädännön osalta artiklan 41 mukaisen ilmoituksen tekemisestä.

9 Suhde muihin esityksiin

Esitys on osa markkina- ja valvonta-asetuksen laajempaa täytäntöönpanoa, jota koskeva hallituksen esitys laiksi eräiden tuotteiden markkina- ja valvonnasta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 139/2021 vp) on eduskunnan käsiteltävänä. Esitys liittyy myös hallituksen esitykseen laiksi eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä sekä siihen liittyviksi laeiksi (HE 101/2021 vp), joka on eduskunnan käsiteltävänä.

10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Jalkineiden ja tekstiilituotteiden merkintöjen seuraamusmaksu

Perustuslakivaliokunta on rinnastanut rangaistusluonteiset hallinnolliset seuraamukset asiallisesti rikosoikeudellisiin seuraamuksiin (PeVL 61/2014 vp, PeVL 28/2014 vp, PeVL 14/2013 vp, PeVL 32/2005 vp). Hallinnollisen sanktion määräämisestä ja sen suuruuden perusteista sekä seuraamuksen kohteen oikeusturvasta on perustuslain 2 §:n 3 momentti huomioon ottaen säädettävä riittävän täsmällisesti lailla. Laista tulee perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan käydä nimenomaisesti ilmi, minkä lainsäädännön vastaisista teoista tai laiminlyönneistä voi olla seuraamuksena sanktio. Sanktioitavat teot ja laiminlyönnot on lisäksi laissa luonnehdittava niiden yksilöimiseksi (PeVL 60/2010 vp, PeVL 57/2010 vp, PeVL 11/2009 vp, HE 54/2019 vp 75 PeVL 12/2006 vp). Seuraamusjärjestelmän tulee kokonaisuutena arvioiden täyttää oikeasuhtaisuuden vaatimukset (PeVL 56/2014 vp, PeVL 16/2013 vp, PeVL 23/1997 vp). Sanktioista säädettäessä on kiinnitettävä erityistä huomiota sääntelyn tarkkarajaisuuden ohella sanktioiden kohteena olevien oikeusturvaan (PeVL 49/2017 vp).

Perustuslakivaliokunta on katsonut (PeVL 57/2010 vp) hallinnollisen seuraamusjärjestelmän toimivuuden kannalta olevan olennaista, että menettely on oikeusturvavaatimusten asettamisrajoissa mahdollisimman yksinkertaista. Perustuslakivaliokunta on tietyin reunaehdoin pitänyt mahdollisena säätää hallinnollisista sanktioista, joiden määräämisessä ei nimenomaisesti edellytetä tekijän tuottamusta tai tahallisuutta. Maksuvelvolliselle on kuitenkin taattava sääntöperusteisesti mahdollisuus vapautua vastuusta rikkomuksesta aiheutuneen vahingon vähäisyyden perusteella tai saattaessaan todennäköiseksi, ettei seuraamuksen määräämiseen ole ollut perusteita.

Esityksen 1. lakiehdotuksessa ehdotetaan seuraamusmaksun käyttöönottoa määrättyjen laissa yksilöityjen jalkineiden ja tekstiilituotteiden merkintöjä koskevien säännösten rikkomistilanteissa. Seuraamusmaksu määrättäisiin ehdotuksen mukaan laissa määritellylle valmistajalle, valtuutetulle edustajalle ja maahantuojalle, joka ei noudata laissa erikseen lueteltuja merkintöjä koskevia vaatimuksia, tai jakelijalle, joka ei huolehdi siitä, että hänen myymissään jalkineissa on asianmukaiset merkinnät.

Markkina- ja valvonta-asetuksen liitteessä II on luettelo unionin yhdenmukaistamislainsäädännöstä, joka ei sisällä säännöksiä seuraamuksista. Luetteloon sisältyvät muun muassa jalkine-merkintädirektiivi ja tekstiilimerkintäasetus. Markkina- ja valvonta-asetuksen 47 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä ko. asetuksen ja sen liitteessä II luetellun lainsäädännön rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista, joilla asetetaan velvollisuuksia talouden toimijoille. Markkina- ja valvonta-asetus edellyttää, että seuraamukset ovat tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia. Mahdollisina seuraamuksina tulisivat kyseeseen rikosoikeudellinen, hallinnollinen tai yksityisoikeudellinen seuraamus. Perusoikeudet ja niiden rajoittamisen yleiset edellytykset on otettava huomioon hallinnollisia sanktioita koskevassa sääntelyssä.

Markkina- ja kilpailuasetuksen ja markkina- ja kilpailulain soveltamisalaan kuuluu useita tuoteryhmiä, joita koskevissa sektorilaeissa säädetään muun muassa näiden säännösten rikkomisesta seuraavista seuraamuksista. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan sektorilaeissa seuraamukseksi on valittu rikosoikeudellinen seuraamus (sakko). Näillä sektorilaeilla säädeltyjä tuotteita ovat muun muassa hissit, mittauslaitteet, sähkö- ja painelaitteet, kaasulaitteet sekä pyrotekniset laitteet. Kyseisissä laeissa olevien säännösten rikkominen voi aiheuttaa välitöntä vaaraa henkilön hengelle ja terveydelle, joten seuraamukseksi valitun rikosoikeudellinen seuraamuksen voidaan katsoa olevan välttämätön ja oikeasuhtainen.

Jalkineisiin ja tekstiilituotteisiin liittyvien vaatimusten rikkomisen ei ole katsottu olevan teon vakavuuden kannalta rinnasteinen edellä mainittujen sektorilakien suojaaman oikeushyvän kanssa, minkä vuoksi on päädytty rikosoikeudellista seuraamusta lievempään seuraamukseen eli seuraamusmaksuun. Esitetyn hallinnollisen seuraamusmaksun käyttöönotto olisi esityksessä tarkoitetuissa tilanteissa perusteltua ottaen huomioon seuraamussääntelyn oikeasuhtaisuuden vaatimus ja hyväksyttävyys.

Mahdollista liikkumavaraa kansallisessa lainsäädännössä on harkittu 1. lakiehdotuksen yhteydessä. Markkina- ja kilpailuasetuksen 47 artiklan sanamuodon ei katsottu antavan kansallista liikkumavaraa sen suhteen, että jokin jalkine- ja tekstiilimerkintädirektiivissä ja tekstiilimerkintäasetuksessa talouden toimijalle säädetyn velvollisuuden rikkominen voitaisiin jättää seuraamusmaksun ulkopuolelle. Tämän vuoksi esitetään, että jokainen edellä mainittuihin säännöksiin sisältyvän vaatimuksen rikkominen tulisi seuraamusmaksun piiriin.

Esityksen 1. lakiehdotuksen mukaan seuraamusmaksu voitaisiin määrätä talouden toimijalle, joka rikkoo ko. laissa olevia säännöksiä jalkineiden pääasiallisten ainesosien merkintöjä ja tekstiilituotteiden merkintöjä koskevista vaatimuksista. Hallinnollinen seuraamusmaksu olisi hyväksyttävä ja oikeasuhtainen sanktio, kun otetaan huomioon suojeltava oikeushyvä. Säännösten rikkominen ei suoraan aiheuta vaaraa hengelle ja terveydelle, joten rikkomusten laatu ei ehdottomasti edellytä rikosoikeudellisen järjestelmän käyttöä.

Ottaen kuitenkin huomioon kuluttajansuojan tavoiteltavan korkean tason ja markkina- ja kilpailuasetuksen asettamat tehokkuutta, oikeasuhtaisuutta ja varoittavuutta koskevat vaatimukset seuraamuksille, voidaan valittua seuraamusmaksua pitää oikeasuhtaisena ja perusteltuna sanktiona. Markkina- ja kilpailulain mukaisten hallinnollisten toimenpiteiden, kuten kiellon ja sitä tehostavan uhkasakon, käyttöä ei voida pitää riittävänä vaadittavan yleis- ja erityisestävyyden vuoksi. Lisäksi kiellon ja uhkasakon tarkoituksena on lainmukaisen tilan palauttaminen eikä niitä ole tarkoitettu sanktioksi säännösten rikkomisesta.

Säännösten täsmällisyys- ja oikeasuhtaisuusvaatimukseen on kiinnitetty huomiota 1. lakiehdotuksen seuraamusmaksusäännöksiin yhteydessä. Lakiehdotuksen 8 ja 9 §:ssä on yksilöity ne valmistajan, valtuutetun edustajan, maahantuojan tai jakelijan velvollisuuksien vastaiset menetyt, joiden perusteella seuraamusmaksu tulisi määrättäväksi.

Oikeasuhtaisuusvaatimus on otettu huomioon 1. lakiehdotuksen 10, 11 ja 12 §:ssä. Ehdotuksen mukaan seuraamuksen määräävän viranomaisen ratkaisu perustuisi kokonaisarviointiin, jossa otetaan muun muassa huomioon rikkomuksen laatu, laajuus, vakavuus ja kestoajaksi sekä saavutettu hyöty. Viranomaisella olisi myös harkintavaltaa seuraamusmaksun suuruuden suhteen. Seuraamusmaksun vähimmäismäärä olisi 300 euroa ja enimmäismäärä 3 000 euroa. Ehdotuksessa säädetään myös tapauksista, joissa seuraamusmaksua ei tule määrätä tai joissa se voidaan jättää määräämättä.

Oikeusturva

Perustuslain 21 §:ssä säädetään oikeusturvasta. Jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Esityksen 1. lakiehdotuksen 14 §:ssä säädetään muutoksenhausta valvontaviranomaisen päätökseen. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätökseen seuraamusmaksun määräämisestä saisi vaatia oikaisua hallintolain mukaisesti. Muutoksenhakuun hallintotuomioistuimeen sovellettaisiin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia (808/2019). Perustuslakivaliokunta on lausunut (PeVL 55/2014 vp) oikaisuvaatimusmenettelyn ja suoran muutoksenhaun käytön kriteereistä. Esityksen 1. lakiehdotuksen 14 §:ssä tarkoitettussa muutoksenhausta ei ole kyse sellaisesta asianosaisen oikeusturvan kannalta erityisen merkittävästä asiasta, jossa on tarpeen saada asia nopeasti tuomioistuimen ratkaistavaksi. Muitakaan perustuslakivaliokunnan lausunnossaan esittämiä erityisvaatimuksia suoran valituksen käyttämiselle ei ole. Esitettävää seuraamusmaksun määräämistä yksinkertaisista ja vähäisemmistä rikkomuksista voidaan verrata tieliikennelain (729/2018) 6 luvussa säädettyyn liikenne rikkomukseen ja liikennevirhemaksuun. Sen määräämistä koskevaan päätökseen voi hakea oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään.

Edellä kuvatun perusteella oikeusturvavaatimusten seuraamusmaksun määräämisen osalta voidaan katsoa toteutuvan.

Kaksoisrangaistavuuden kielto ja itsekriminointisuoja

Perustuslakivaliokunta on rangaistusluonteisia hallinnollisia seuraamuksia käsitellessään kiinnittänyt huomiota Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7. lisäpöytäkirjan 4 artiklan sisältämään ns. ne bis in idem -sääntöön, jonka mukaan ketään ei saa saman valtion tuomiovallan nojalla tutkia uudelleen tai rangaista oikeudenkäynnissä rikoksesta, josta hänet on jo lopullisesti vapautettu tai tuomittu syylliseksi kyseisen valtion lakien ja oikeudenkäyntimenettelyn mukaisesti (PeVL 9/2012 vp). Hallinnollisista säännöksistä säädetäessä on arvioitava, onko hallinnollisella seuraamuksella tarkoitus sanktoida sellaista käyttäytymistä, joka täyttää myös jonkin rikoksen tunnusmerkistön. Sen estämiseksi, ettei samasta teosta määrätä molempia seuraamuksia on, on esityksen 1. lakiehdotuksen 14 §:ään otettu säännös seuraamusmaksun määräämisen suhteesta rikosoikeudelliseen käsittelyyn silloin, kun kyse on samasta teosta. Seuraamusmaksua ei saa määrätä muun muassa sille, joka on epäiltynä samasta teosta esitutkinnassa tai joka on vastaajana tuomioistuimessa samaa tekoa koskevassa rikosasiassa eikä myöskään sille, jolle on samasta teosta annettu rikosasiassa tuomio. Syytettyä ei saa myöskään nostaa eikä tuomiota antaa rikosasiassa, jos samasta teosta on vireillä seuraamusmaksun määräämistä koskeva asia tai se on ratkaistu.

Itsekriminointisuoja kuuluu perustuslain 21 §:ssä turvatun oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeisiin (PeVL 39/2014 vp, s. 4/I ja HE 309/1993 vp, s. 74/II). Eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain (1137/2016) 8 §:ssä säädetään viranomaisen oikeudesta saada tietoja talouden toimijalta. Markkinavalvontaviranomaisella ja Tullilla on oikeus saada valvontaa varten välttämättömät tiedot talouden toimijalta. Tiedonsaantioikeus koskee myös sellaisia valvonnan kannalta välttämättömiä tietoja, jotka yksityistä liike- tai ammattitoimintaa, yksityisen taloudellista asemaa tai terveydentilaa koskevana taikka muutoin ovat viranomaisen hallussa ollessaan salassa pidettäviä viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) nojalla. Viranomaisen tietojensaantioikeutta on mahdollista tehostaa uhkasakolla. Koska itsekriminointisuoja voi muodostua merkitykselliseksi tilanteessa, jossa ilmoitusvelvollisuuden kohteena olevien tietojen antaminen saattaa johtaa hallinnollisen sanktion määräämiseen, on 1. lakiehdotuksen 11 §:ään otettu oikeusvarmuuden kannalta selventävä säännös. Sen mukaan seu-

raamusmaksua koskevassa asiassa ei saa seuraamusmaksun määrittämiseksi luonnolliselle henkilölle käyttää hänen eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 8 §:ssä säädetyn tietojenantovelvollisuuden perusteella antamia tietoja, jotka on saatu asettamalla hänelle mainitun lain 28 §:n nojalla sakon uhka velvollisuuden täyttämiseksi.

Perusoikeudet ja niiden rajoittamisen yleiset edellytykset on otettu huomioon hallinnollisia sanktioita koskevassa esityksen 1. lakiehdotuksen sääntelyssä. Jalkineiden ja tekstiilituotteiden merkintöjen seuraamusmaksu on valvonnan toimivuuden ja tehokkuuden varmistamiseksi perusteltavissa valvontajärjestelmän taustalla olevan yhteiskunnallisen tavoitteen, tehokkaan kuluttajansuojan, saavuttamiseksi. Lakiehdotuksessa on riittävän täsmälliset säännökset seuraamusmaksun maksuvelvollisuuden ja seuraamusmaksun suuruuden perusteista. Lakiehdotuksessa on täsmälliset säännökset myös maksuvelvollisen oikeusturvasta sekä seuraamusmaksun täytäntöönpanosta ja täytäntöönpanon vanhentumisesta. Seuraamusmaksun täytäntöönpanokelpoisuus määräytyy sakon täytäntöönpanosta annetun lain mukaan. Toimivaltaisen viranomaisen päätös hallinnollisesta seuraamusmaksusta on täytäntöönpanokelpoinen, kun päätös on saanut lainvoiman.

Ahvenanmaan toimivalta

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 ja 27 §:ssä säädetään Ahvenanmaan maakunnan ja valtakunnan välisestä toimivallan jaosta. Vastuu Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöönpanossa jakautuu itsehallintolaissa säädetyn toimivallan jaon mukaisesti. Maakunta vastaa Euroopan unionin säädösten täytäntöönpanosta siltä osin kuin asia itsehallintolain mukaan kuuluu sen toimivaltaan. Jalkinemarkintädirektiivi ja tekstiilimerkintäasetus ovat kuluttajan etuja suojaavia säännöksiä. Ehdotettu sääntely koskee kuluttajansuojaa, joka Ahvenanmaan itsehallintolain 27 §:n 10 kohdan mukaan kuuluu valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

Edellä esitetyistä syistä lakiehdotukset täyttävät perustuslain asettamat vaatimukset ja lait voidaan säätää tavallisessa säätämisyksessä.

Ponsi

Koska jalkineiden merkintöjä koskevassa direktiivissä ja tekstiilituotteiden merkintöjä sekä markkinavalvontaa koskevissa asetuksissa on säännöksiä, jotka ehdotetaan pantaviksi täytäntöön lailla ja joita ehdotetaan täydennettäväksi lailla, annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Sovellettamisala

Tätä lakia sovelletaan kuluttajille myytäväksi tarkoitettujen jalkineiden pääasiallisissa ainesosissa käytettyjen materiaalien merkintöjä koskeviin vaatimuksiin sekä tiettyjen tekstiilikuitujen nimitysten ja niitä vastaavien tekstiilituotteiden kuitukoostumuksen selosteiden ja merkintöjen käyttöä koskeviin vaatimuksiin.

Lailla pannaan täytäntöön kuluttajalle myytäväksi tarkoitettujen jalkineiden pääasiallisissa ainesosissa käytettäviä materiaaleja koskevia merkintöjä koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä annettu Euroopan parlamentin ja Euroopan unionin neuvoston direktiivi 94/11/EY, jäljempänä *jalkinemarkintädirektiivi*.

Tätä lakia sovelletaan jalkineisiin, jotka on varustettu pohjalla ja joiden tarkoituksena on suojata tai peittää jalkaa, sekä jalkinemarkintädirektiivin liitteen I taulukossa 1 tarkoitettuihin erikseen kaupan pidettäviin osiin. Lakia ei kuitenkaan sovelleta suojajalkineisiin, joista säädetään henkilösuojaimista ja neuvoston direktiivin 89/686/ETY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/425, käytettyihin jalkineisiin, lelumaisiin jalkineisiin eikä jalkineisiin, joita käsitellään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1907/2006 (REACH) kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista, Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta, direktiivin 1999/45/EY muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93, komission asetuksen (EY) N:o 1488/94, neuvoston direktiivin 76/769/ETY ja komission direktiivien 91/155/ETY, 93/67/ETY, 93/105/EY ja 2000/21/EY kumoamisesta.

Lailla annetaan tarkentavia säännöksiä tekstiilikuitujen nimityksistä ja niitä vastaavista tekstiilituotteiden kuitukoostumuksen selosteista ja merkinnöistä sekä neuvoston direktiivin 73/44/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 96/73/EY ja 2008/121/EY kumoamisesta annetusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksesta (EU) N:o 1007/2011, jäljempänä *tekstiilimerkintäasetus* ja markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annetusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksesta (EU) N:o 2019/1020, jäljempänä *markkinavalvonta-asetus*.

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Markkinavalvonnasta, markkinavalvonta-asetuksen 25–28 artiklan mukaisesta ulkorajavalvonnasta, valvontaviranomaisista ja muutoksenhausta valvontaviranomaisten päätöksiin säädetään eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetussa laissa (1137/2016), jäljempänä *markkinavalvontalaki*.

Markkinavalvonnan, talouden toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön sekä unionin markkinoille tulevien tuotteiden valvonnan puitteista säädetään markkinavalvonta-asetuksessa.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *valmistajalla* luonnollista henkilöä ja oikeushenkilöä, joka valmistaa taikka suunnitteluttaa tai valmistuttaa tuotetta ja pitää sitä kaupan omalla nimellään tai tavaramerkillä;

2) *valtuutetulla edustajalla* Euroopan unioniin sijoittautunutta luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jolla on valmistajan antama kirjallinen valtuutus hoitaa valmistajan puolesta tietyt tehtävät valmistajalle asiaa koskevan Euroopan unionin lainsäädännön tai markkinavalvonta-asetuksen vaatimusten nojalla kuuluvien velvoitteiden osalta;

3) *maahantuojalla* Euroopan unioniin sijoittautunutta luonnollista henkilöä ja oikeushenkilöä, joka saattaa kolmannesta maasta tuotavat tuotteet Euroopan unionin markkinoille;

4) *jakelijalla* muuta toimitusketjuun kuuluvaa luonnollista tai oikeushenkilöä kuin valmistajaa tai maahantuojaa, joka asettaa tuotteita saataville markkinoilla.

Tekstiilimerkintäasetusta sovellettaessa jakelija katsotaan valmistajaksi, jos jakelija saattaa tuotteen markkinoille omalla nimellään tai tavaramerkillään, kiinnittää selosteen itse tai muuttaa selosteen sisältöä.

2 luku

Merkintävelvollisuus sekä nimityksiä, selosteita ja merkintöjä koskevat vaatimukset

4 §

Jalkineiden pääasiallisia ainesosia koskevia merkintöjä koskevat vaatimukset

Jalkineiden pääasiallisia ainesosia koskevista merkinnöistä on käytävä ilmi materiaalitiedot jalkineen päällisestä, vuorista ja sisäpohjasta sekä ulkopohjasta. Jalkineiden rakenne on ilmoitettava joko kuvan tai tekstin avulla. Kuviissa tai teksteissä ilmoitettavien jalkineiden osien määritelmät ja kuvat ovat jalkinemarkintädirektiivin liitteen I taulukossa 1.

Materiaalimerkinnän on oltava jalkineiden osia esittävien kuvien vieressä. Materiaalien ja niitä vastaavien symbolien määritelmät on esitetty jalkinemarkintädirektiivin liitteen I taulukossa 2.

Materiaalista, jota on vähintään 80 prosenttia jalkineen päällisen, vuorin ja sisäpohjan pinnasta, ja jota on vähintään 80 prosenttia ulkopohjasta, on oltava merkintä. Jos mitään materiaalia ei ole vähintään 80 prosenttia, merkintä voi olla kahdesta jalkineen rakenteen pääasiallisesta materiaalista. Merkinnän on oltava jalkineessa. Laskettaessa jalkineen päällisessä käytettyjen materiaalien osuuksia huomioon ei oteta lisätarvikkeita ja vahvisteita.

Merkinnät voidaan tehdä painamalla, liimaamalla, kohokuvioimalla tai kiinnittämällä. Niiden on oltava selvästi havaittavissa eivätkä ne saa johtaa harhaan.

5 §

Jalkineiden pääasiallisia ainesosia koskevia merkintöjä koskevat kielivaatimukset

Jalkineiden pääasiallisissa ainesosissa käytettyjä materiaaleja koskevat merkinnät on laadittava suomen ja ruotsin kielellä.

6 §

Jalkineiden pääasiallisia ainesosia koskeva merkintävelvollisuus

Valmistajan tai valtuutetun edustajan, tai jollei tämä ole sijoittautunut Euroopan unioniin, maahantuojan on laadittava jalkineiden rakennetta ja materiaaleja koskevat 4 §:ssä tarkoitetut merkinnät ja noudatettava 5 §:ssä tarkoitettuja kielivaatimuksia. Merkinnän laatija vastaa merkinnän paikkansapitävyydestä.

Jakelijan on huolehdittava siitä, että tämän myymissä jalkineissa on 4 §:ssä säädettyt merkinnät, joissa on noudatettu 5 §:n kielivaatimuksia.

7 §

Tekstiilituotteita ja –kuituja koskevat vaatimukset

Tekstiilikuitujen nimityksistä ja merkintävaatimuksista, tekstiilituotteiden kuitukoostumusten seloste- ja merkintävaatimuksista sekä säännöistä tekstiilituotteiden kuitukoostumuksen määrittämiseksi säädetään tekstiilimerkintäasetuksessa.

3 luku

Seuraamusmaksu

8 §

Seuraamusmaksu jalkinemarkintöjä koskevien vaatimusten rikkomisesta

Seuraamusmaksu voidaan määrätä valmistajalle tai valtuutetulle edustajalle, tai jos valmistaja ei ole sijoittautunut Euroopan unioniin, maahantuojalle, joka ei noudata:

- 1) 4 §:n 1 momentissa säädettyjä jalkineiden materiaalitietojen ja jalkineiden rakenteen merkitsemistä koskevia vaatimuksia;
- 2) 4 §:n 2 momentissa säädettyjä jalkineiden materiaalimerkintöjen sijoittamista koskevia vaatimuksia;
- 3) 4 §:n 3 momentissa säädettyjä päällistä, vuoria ja sisäpohjaa sekä ulkopohjaa koskevia merkintävaatimuksia;
- 4) 4 §:n 4 momentissa säädettyjä merkintätapoja ja merkintöjen ulkonäköä sekä sisältöä koskevia vaatimuksia;
- 5) 5 §:ssä säädettyjä merkintöjä koskevia kielivaatimuksia.

Seuraamusmaksu voidaan määrätä jakelijalle, joka ei huolehdi, että tämän myymissä jalkineissa on 4 ja 5 §:ssä säädettyt merkinnät.

9 §

Seuraamusmaksu tekstiilikuitujen nimityksiä sekä tekstiilituotteiden selosteita tai merkintöjä koskevien vaatimusten rikkomisesta

Seuraamusmaksu voidaan määrätä valmistajalle, tai jos valmistaja ei ole sijoittautunut Euroopan unioniin, maahantuojalle, joka ei noudata tekstiilimerkintäasetuksen:

1) 5 artiklassa säädettyjä tekstiilikuitujen nimitysten käyttöä selosteissa ja merkinnöissä koskevia vaatimuksia;

2) 7 artiklassa säädettyjä puhtaiden tekstiilituotteiden selosteita tai merkintöjä koskevia vaatimuksia;

3) 8 artiklassa säädettyjä uudesta villasta valmistettujen tuotteiden selosteita tai merkintöjä koskevia vaatimuksia;

4) 9 artiklassa säädettyjä monikuituisten tekstiilituotteiden selosteita tai merkintöjä koskevia vaatimuksia;

5) 11 artiklassa säädettyjä moniosaisten tekstiilituotteiden selosteita tai merkintöjä koskevia vaatimuksia;

6) 12 artiklassa säädettyjä muuta kuin tekstiiliä olevien eläinperäisiä osia sisältävien tekstiilituotteiden selosteita tai merkintöjä koskevia vaatimuksia;

7) 13 artiklassa säädettyjä tekstiilimerkintäasetuksen liitteessä IV lueteltujen tekstiilituotteiden selosteita tai merkintöjä koskevia vaatimuksia;

8) 14 artiklassa säädettyjä selosteita tai merkintöjä koskevia vaatimuksia;

9) 15 artiklassa säädettyjä tekstiilituotteen varustamista selosteella ja merkinnällä koskevia vaatimuksia;

10) 16 artiklassa säädettyjä tekstiilikuitujen nimitysten ja kuitukoostumuskuvausten käyttöä koskevia vaatimuksia.

Seuraamusmaksu voidaan määrätä jakelijalle, joka asettaessaan tekstiilituotteen saataville markkinoilla ei varmista, että tekstiilituotteessa on 1 momentissa tarkoitetut vaatimukset täyttävä seloste tai merkintä.

10 §

Seuraamusmaksun suuruus

Seuraamusmaksun suuruus perustuu kokonaisarviointiin, ja sitä määrittäessä otetaan huomioon:

1) rikkomuksen laatu, laajuus, vakavuus ja kestoaika;

2) rikkomuksella saavutettu hyöty, jos tämä tieto on saatavilla;

3) valmistajan, valtuutetun edustajan, maahantuojaan tai jakelijan toimet vahingon lieventämiseksi tai korjaamiseksi;

4) valmistajan, valtuutetun edustajan, maahantuojaan tai jakelijan mahdolliset aiemmat tämän lain säännöksiin liittyvät rikkomukset.

Seuraamusmaksu voi olla vähintään 300 euroa ja enintään 3 000 euroa.

11 §

Seuraamusmaksun määrääminen

Seuraamusmaksun määrää Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Seuraamusmaksu määrätään maksettavaksi valtiolle.

Seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos teosta on kulunut yli vuosi. Seuraamusmaksu raukeaa, kun maksuvelvollinen luonnollinen henkilö kuolee.

Seuraamusmaksua koskevassa asiassa ei saa seuraamusmaksun määräämiseksi luonnolliselle henkilölle käyttää hänen eräiden tuotteiden markkinaarvonnasta annetun lain 8 §:ssä säädetyn tietojenantovelvollisuuden perusteella antamia tietoja, jotka on saatu asettamalla hänelle mainitun lain 28 §:n nojalla sakon uhka velvollisuuden täyttämiseksi.

12 §

Seuraamusmaksun määräämättä jättäminen

Seuraamusmaksua ei määrätä, jos rikkomus on vähäinen tai seuraamusmaksun määräämistä on pidettävä ilmeisen kohtuuttomana.

Seuraamusmaksu voidaan jättää määräämättä, jos valmistaja, valtuutettu edustaja, maahan-tuoja tai jakelija on ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin rikkomuksen korjaamiseksi välittömästä sen havaitsemisen jälkeen eikä rikkomus ole vakava tai toistuva.

Seuraamusmaksu voidaan jättää määräämättä myös, jos saman rikkomuksen johdosta on tuo-mittu uhkasakko maksettavaksi.

13 §

Suhde rikosoikeudelliseen käsittelyyn

Seuraamusmaksua ei saa määrätä sille, joka on epäiltynä samasta teosta esitutkinnassa, jonka osalta on vireillä samaa tekoa koskeva syyteharkinta tai joka on vastaajana tuomioistuimessa samaa tekoa koskevassa rikosasiassa. Seuraamusmaksua ei saa määrätä myöskään sille, jolle on samasta teosta annettu rikosasiassa lainvoimainen tuomio.

Jos samasta teosta on vireillä seuraamusmaksun määräämistä koskeva asia tai se on lainvoi-maisesti ratkaistu, esitutkintaa ei saa aloittaa, kun epäiltynä on luonnollinen henkilö, syytettä luonnollista henkilöä vastaan ei saa nostaa eikä tuomiota rikosasiassa antaa.

14 §

Muutoksenhaku

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta sää-detään hallintolaissa (434/2003).

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa an-netussa laissa (808/2019).

15 §

Seuraamusmaksun täytäntöönpano

Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002). Seuraamusmaksu vanhene viiden vuoden kuluttua seuraamusmaksua koskevan lainvoiman saaneen ratkaisun antamispäivästä.

4 luku

Voimaantulo

16 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan:

1) asetus kuluttajalle myytäväksi tarkoitettujen jalkineiden pääasiallisissa ainesosissa käytettäviä materiaaleja koskevista merkinnöistä (1147/1995);

2) valtioneuvoston asetus tekstiilikuitujen nimityksiä ja niitä vastaavia tekstiilituotteiden kuitukoostumuksen selosteita ja merkintöjä koskevasta markkinavalvonnasta (298/2012).

2.

Laki

eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:

kumotaan eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain (1137/2016) 1 §:n 4 momentti ja 4 d §, sellaisina kuin ne ovat laissa 993/2020, ja

muutetaan 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 88/2021, seuraavasti:

1 §

Sovelletamisala

Tätä lakia sovelletaan hissiturvallisuuslain (1134/2016), mittauslaitelain (707/2011), pyroteknisten tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (180/2015), räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettäväksi tarkoitettujen laitteiden ja suojausjärjestelmien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1139/2016), painelaitelain (1144/2016), sähköturvallisuuslain (1135/2016), räjähteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1140/2016), kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista annetun lain (218/2018), kaasulaitelain (502/2018), säteilylain (859/2018), ilmailulain (864/2014), aerosolien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (794/2020), ajoneuvolain (82/2021) sekä jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (/) sovelletamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvontaan, jollei mainituissa laeissa toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

3.

Laki

sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 1 §:n 2 momenttia, sellaisena
kuin se on laissa 298/2021, seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Siten kuin tässä laissa säädetään, pannaan täytäntöön myös merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) 3 luvun 1 §:ssä tarkoitettu öljypäästömaksu, tilaajan selvitysvastavuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain (1233/2006) 9 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu, työsopimuslain (55/2001) 11 a luvun 3 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, työntekijöiden lähettämisestä annetun lain 35 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu, kuitintarjoamisvelvollisuudesta käteiskaupassa annetun lain (658/2013) 6 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu, yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetun lain (1188/2014) 49 §:ssä tarkoitettu rikkomusmaksu ja 51 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, alkoholilain (1102/2017) 71 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, siemenlain (600/2019) 35 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, kasvinterveyslain (1110/2019) 26 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta annetun lain (1277/2019) 15 §:ssä tarkoitettu tuontivalvonnan seuraamusmaksu, tieliikennelain (729/2018) 161 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, ajokorttilain (386/2011) 93 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, vesiliikennelain (782/2019) 122 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 268 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, ajoneuvolain (82/2021) 195 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu ja 189–192 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, rehulain (1263/2020) 51 §:ssä tarkoitettu rehuvalvonnan seuraamusmaksu, elintarvikelain (297/2021) 67 §:ssä tarkoitettu elintarvikevalvonnan seuraamusmaksu sekä jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (/) 8 ja 9 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 28.10.2021

Pääministeri

Sanna Marin

HE 208/2021 vp

Työministeri Tuula Haatainen

2.

Laki**eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:
kumotaan eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain (1137/2016) 1:n § 4 momentti ja 4 d §, sellaisina kuin ne ovat laissa 993/2020 ja
muutetaan 1:n § 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 88/2021, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 luku

1 luku

Yleiset säännökset**Yleiset säännökset**

1 §

1 §

*Soveltamisala**Soveltamisala*

Tätä lakia sovelletaan hissiturvallisuuslain (1134/2016), mittauslaitelain (707/2011), pyroteknisten tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (180/2015), räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettäväksi tarkoitettujen laitteiden ja suojausjärjestelmien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1139/2016), painelaitelain (1144/2016), sähköturvallisuuksilain (1135/2016), räjähteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1140/2016), kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista annetun lain (218/2018), kaasulaitelain (502/2018), säteilylain (859/2018), ilmailulain (864/2014) ja aerosolien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (794/2020) soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvontaan, jollei mainituissa laeissa toisin säädetä.

Tätä lakia sovelletaan hissiturvallisuuslain (1134/2016), mittauslaitelain (707/2011), pyroteknisten tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (180/2015), räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettäväksi tarkoitettujen laitteiden ja suojausjärjestelmien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1139/2016), painelaitelain (1144/2016), sähköturvallisuuksilain (1135/2016), räjähteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1140/2016), kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista annetun lain (218/2018), kaasulaitelain (502/2018), säteilylain (859/2018), ilmailulain (864/2014), aerosolien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (794/2020), ajoneuvolain (82/2021) *sekä jalkineiden ja tekstiili-* *tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta an-* *netun lain (/)* soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvontaan, jollei mainituissa laeissa toisin säädetä.

Tässä laissa säädetään myös toimivaltaisista viranomaisista seuraavien säästösten mukaisissa asioissa:

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1) kuluttajalle myytäväksi tarkoitettujen jalkineiden pääasiallisissa ainesosissa käytettäviä materiaaleja koskevia merkintöjä koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 94/11/EY, jäljempänä jalkinemerkin-
tädirektiivi;

2) tekstiilikuitujen nimityksistä ja niitä vastaavista tekstiilituotteiden kuitukoostumuksen selosteista ja merkinnöistä sekä neuvoston direktiivin 73/44/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 96/73/EY ja 2008/121/EY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 1007/2011, jäljempänä tekstiilimerkintä-
asetus.

2 luku

Valvonnan järjestäminen

4 d §

Toimivaltainen viranomainen eräissä tapauksissa

Jalkinemerkitäydirektiivin ja tekstiilimerkintäasetuksen mukaisissa asioissa valvontaviranomaisena toimii Turvallisuus- ja kemikaalivirasto.

2 luku

Valvonnan järjestäminen

(kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

3.

Laki

sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 1 §:n 2 momenttia, sellaisena kuin se on laissa 298/2021, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain soveltamisala

Siten kuin tässä laissa säädetään, pannaan täytäntöön myös merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) 3 luvun 1 §:ssä tarkoitettu öljypäästömaksu, tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain (1233/2006) 9 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu, työsopimuslain (55/2001) 11 a luvun 3 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, työntekijöiden lähettämisestä annetun lain 35 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu, kuitintarjoamisvelvollisuudesta käteiskaupassa annetun lain (658/2013) 6 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu, yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetun lain (1188/2014) 49 §:ssä tarkoitettu rikkomusmaksu ja 51 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, alkoholilain (1102/2017) 71 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, siemenlain (600/2019) 35 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, kasvinterveyslain (1110/2019) 26 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta annetun lain (1277/2019) 15 §:ssä tarkoitettu tuontivalvonnan seuraamusmaksu, tieliikennelain (729/2018) 161 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, ajokorttilain (386/2011) 93 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, vesiliikennelain (782/2019) 122 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 268 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, ajoneuvolain (82/2021) 195 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu ja 189–192 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, rehulain (1263/2020) 51 §:ssä tarkoitettu rehuvalvonnan seuraamusmaksu sekä elintarvikelain (297/2021) 67 §:ssä tarkoitettu elintarvikevalvonnan seuraamusmaksu.

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain soveltamisala

Siten kuin tässä laissa säädetään, pannaan täytäntöön myös merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) 3 luvun 1 §:ssä tarkoitettu öljypäästömaksu, tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain (1233/2006) 9 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu, työsopimuslain (55/2001) 11 a luvun 3 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, työntekijöiden lähettämisestä annetun lain 35 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu, kuitintarjoamisvelvollisuudesta käteiskaupassa annetun lain (658/2013) 6 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu, yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetun lain (1188/2014) 49 §:ssä tarkoitettu rikkomusmaksu ja 51 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, alkoholilain (1102/2017) 71 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, siemenlain (600/2019) 35 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, kasvinterveyslain (1110/2019) 26 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta annetun lain (1277/2019) 15 §:ssä tarkoitettu tuontivalvonnan seuraamusmaksu, tieliikennelain (729/2018) 161 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, ajokorttilain (386/2011) 93 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, vesiliikennelain (782/2019) 122 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 268 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, ajoneuvolain (82/2021) 195 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu ja 189–192 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, rehulain (1263/2020) 51 §:ssä tarkoitettu rehuvalvonnan seuraamusmaksu, elintarvikelain (297/2021) 67 §:ssä tarkoitettu elintarvikevalvonnan seuraamusmaksu *sekä jalkine-*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

den ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (/) 8 ja 9 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20